

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

CLEOPATRA MIHĂILESCU

TUDORA PIȚILĂ

Limba și literatura română

Clasa a III-a

Semestrul I

Manualul școlar a fost aprobat prin OMENCȘ nr. 3053 / 12.01.2016, în urma evaluării, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin ordinul ministrului educației naționale nr. 5003/02.12.2014.

Referenți:

Prof. dr. Marioara-Dănuța Popazu (Școala Gimnazială nr. 84, București)

Conf. univ. dr. Florentina Sâmhăian (Universitatea București, Facultatea de Litere)

Coordonator editorial: Roxana Jeler

Redactor: Alina Bogdan

DTP: Monica Manolache

Coperta: Alexandru Daș

Ilustrații: Gabriela Fabian, Alina Bradu

Credite foto: Dreamstime

2 vol.

ISBN 978-606-710-310-6

Partea 1. - ISBN 978-606-710-308-3

Activități digitale interactive și platformă e-learning: Learn Forward Ltd.

Website: <https://learnfwd.com/>

Înregistrări și procesare sunet: ML Systems Consulting

Actori: Camelia Pintilie, Pavel Ulici

Grupul Editorial ART

C.P. 4, O.P. 83, cod 062650, sector 6, București

tel.: (021) 224 01 30, 0744 300 870, 0721 213 576; fax: (021) 224 17 65

Comenzi online: www.editura-art.ro

DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Ce cuprinde manualul?

Varianta tipărită

Limba și literatura română
clasa a III-a
semestrul I

Limba și literatura română
clasa a III-a
semestrul al II-lea

Varianta digitală

The image shows a page from a printed textbook with several digital activity icons overlaid. The page is divided into columns for 'COMUNICĂM', 'CUM PRONUNȚ? CUM SCRIM CORECT?', and 'ÎNVĂȚĂM'. The icons include a speech bubble, a magnifying glass, a book, and a play button. A red arrow points from the 'COMUNICĂM' section to the 'ÎNVĂȚĂM' section.

Față de varianta tipărită, cea digitală cuprinde activități multimedia de învățare.

The image shows a digital activity interface with a grid of words. The words are: încredut, a pată, adult, senilul, înțeles, încrederea, atare, mediu. A green arrow points from 'încredut' to 'înțeles'.

Simbolurile care indică activități multimedia

Observă, ascultă și încearcă să răspunzi

Vizionează și ascultă

Rezolvă exercițiul

De-a lungul anului, **IVA** și **BRUNEI** te vor ajuta să te familiarizezi cu textul, să explorezi și să înveți.

Cum este structurată o unitate de învățare?

LECȚIE NOUĂ

textul suport

TEXTUL SUPT

CE ȘTIU?

— Numele meu este Mihai Petrescu.
— Pe mine mă cheamă Maria Dinu, se auzi coalăta.
— Iar eu sunt Maria Murgan, spune a trei fețiș.
— Încercată să vă cunosc, draghe mele! Vi prezentat foarte frumos.
Doamna învățătoare se întoarce apoi spre băiețelul din prima bancă și îl întreabă din nou, zâmbind, cum se numește.
— Numele meu este Mihai Anghelșco, spune el acum fără ezitare.
— Bravo, Mihai, și trebuie să te prezinti înțeles, copii, să vă plăcă mai mult prenumele voastre, dar de acum încolo veți avea nevoie și de nume, chiar dacă sunteți mai puțin obișnuiți cu acesta. Numele împreună cu prenumele sunt numele noastre și asta că fiecare dintre noi este unic.
— Și atunci pe rând, prezentați-vă sau prezentați frumos unul altuia, spunându-l și numele de prenume. Au descoperit bucuroși că sună chiar foarte bine! La finalul zilei, când Maria Murgan și Mihai Anghelșco au fost întrebați ce s-a întâmplat în prima bancă și în restul clasei, au răspuns fericiți ca... **glumăș!**

familiarizarea cu textul

vocabular

CE ȘTIU?

1. Citesc textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citesc textul pe rând.
3. Citește al cincilea alineat al textului.
4. **JOC: GĂSEȘTE ȘI CITEȘTE** Identifică și citește enunțurile prin care învățătoarea se adresează elevilor la intrarea în clasă.
5. Transcrie enunțurile pentru care se prezintă elevii, după observările învățătoarei.
6. Precizează:
— titlul textului;
— autorul;
— personajele acțiunii.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Când se petrece întâmplarea prezentată?
2. Unde are loc acțiunea?
3. Care sunt personajele care participă la întâmplare?
4. Ce înțelegem din povestea pe elevii?
5. Cum răspund elevii? De ce?
6. Ce înțelegeți din povestea prezentată?

recomandări de lectură

înțelegerea și explorarea textului

secvențe de comunicare orală

CE ȘTIU?

1. **CITIRI** În perechi, prezentați personajele înfățișate.
— „Mă numesc Bruna Florința-Candea. Mă bucur că te cunosc!”
— „Eu sunt Miruna Zamfir, noua noastră învățătoare!”
— „Mă numesc, Mă numesc, Mă numesc. Sunt elev în clasa a III-a C.”
— „Să facem cunoștință! Tu sunești pe Karolina, tu cum te numești?”

Enunțuri, în perechi, prezentarea, precizând:
— numele și prenumele;
— clasă;
— școala în care învațăți.

CE ȘTIU?

Când ne prezentăm, trebuie să precizăm:
— numele și prenumele;
— ocupația.

CE PĂREARE...?

1. Fiecare are dreptul la opinie.
2. Plăcerea pot să difere, de la o persoană la alta, față de prezentare.
3. Suntem datori să respectăm părerea celorlalte persoane.

CE ȘTIU?

1. Completează spațiile libere, folosind cuvinte potrivite.
2. Selectează, din text, cuvinte care se scriu:
— cu grupuri de litere;
— cu grupuri de sunete apartinand același silabă.
3. Motivează folosirea semnelor de punctuație din enunțuri.
4. Citește enunțurile, apoi răspunde cunoscător.
— „Oare cum sânt prieteniile mei?”, se întreabă ea în gând și zâmbete.
— „Cum au fost marcate enunțurile pe care învățătoarea și le spus în gând? De ce?”
— „Ce semn de punctuație a fost folosit prin utilizarea ghilimelelor?”

— „Eu sunt o povestire „Prima zi de școală” de Mihai Deleanu.”

— Prin ce semn a fost marcat titlul textului?
— Formulați enunțuri în care să utilizați ghilimelele.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Transformă cuvintele, ca în model.
clopot bancă cap copil
clopot clopot
2. Adaugă însuși potrivite ființelor date.
copil curcubeu bunici — învățătoare —
—
—
—
—

Se dă cuvântul „nouă”.
Precizează:
— numărul de sunete;
— numărul de litere care îl alcătuiesc.
Evidențiază, în enunțuri, înțelesurile diferite ale acestui cuvânt.

ACTIVITATE TRANSDISCIPLINARĂ

Ilustrează, într-un desen, prima zi de școală.
Organizează o expoziție cu lucrările voastre. Discutați despre impresia pe care a provocat-o prima zi de școală făcându-l dintr-un elev, analizând lucrările după:
— tematică;
— colorit;
— dinamism.

actualizarea cunoștințelor din clasa a II-a

sinteza informațiilor noi

jocuri și activități

LECTURĂ

RECAPITULARE

EVALUARE SUMATIVĂ

CE ȘTIU?

1. Citesc textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citesc textul pe rând.
3. Citește al cincilea alineat al textului.
4. **JOC: GĂSEȘTE ȘI CITEȘTE** Identifică și citește enunțurile prin care învățătoarea se adresează elevilor la intrarea în clasă.
5. Transcrie enunțurile pentru care se prezintă elevii, după observările învățătoarei.
6. Precizează:
— titlul textului;
— autorul;
— personajele acțiunii.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Când se petrece întâmplarea prezentată?
2. Unde are loc acțiunea?
3. Care sunt personajele care participă la întâmplare?
4. Ce înțelegem din povestea pe elevii?
5. Cum răspund elevii? De ce?
6. Ce înțelegem din povestea prezentată?

CE ȘTIU?

1. Citesc textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citesc textul pe rând.
3. Citește al cincilea alineat al textului.
4. **JOC: GĂSEȘTE ȘI CITEȘTE** Identifică și citește enunțurile prin care învățătoarea se adresează elevilor la intrarea în clasă.
5. Transcrie enunțurile pentru care se prezintă elevii, după observările învățătoarei.
6. Precizează:
— titlul textului;
— autorul;
— personajele acțiunii.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Când se petrece întâmplarea prezentată?
2. Unde are loc acțiunea?
3. Care sunt personajele care participă la întâmplare?
4. Ce înțelegem din povestea pe elevii?
5. Cum răspund elevii? De ce?
6. Ce înțelegem din povestea prezentată?

CE ȘTIU? CĂȚ ȘTIU? CUM ȘTIU?

1. Citesc textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citesc textul pe rând.
3. Citește al cincilea alineat al textului.
4. **JOC: GĂSEȘTE ȘI CITEȘTE** Identifică și citește enunțurile prin care învățătoarea se adresează elevilor la intrarea în clasă.
5. Transcrie enunțurile pentru care se prezintă elevii, după observările învățătoarei.
6. Precizează:
— titlul textului;
— autorul;
— personajele acțiunii.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Când se petrece întâmplarea prezentată?
2. Unde are loc acțiunea?
3. Care sunt personajele care participă la întâmplare?
4. Ce înțelegem din povestea pe elevii?
5. Cum răspund elevii? De ce?
6. Ce înțelegem din povestea prezentată?

UNITATEA TEMATICĂ 1 – De ce ne place la școală?

(actualizarea cunoștințelor din clasa a II-a)

1.5; 3.1; 3.3;
4.1; 4.5

1. Textul. Titlu. Autor. Alineate **10-13**

Prezentarea proprie. Formularea unei păreri
Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupuri de litere/de sunete
Folosirea ghilimelelor. Inițierea unui jurnal al clasei

Text suport: *Prima zi de școală, de Mihaela Deleanu*

1.1; 1.3; 1.4;
1.5; 3.1; 3.2;
3.4; 3.5; 4.1; 4.5

2. Dialogul. Componentele dialogului. Reguli de vorbire eficientă **14-17**

Formularea de întrebări și răspunsuri. Propoziție. Cuvânt. Silabă
Scrierea corectă a cuvintelor **sa/s-a, sau/s-au**

Text suport: *La școală, dar nu rămânem acolo, după Marin Sorescu*

1.1; 1.3; 2.2; 2.3;
2.4; 3.1; 3.2; 3.3;
3.6; 4.1

3. Personajele unei întâmplări **18-21**

Ordinea întâmplărilor într-o povestire. Povestirea orală
Scrierea corectă cu **î/â**. Semne de punctuație. Înțelesurile unui cuvânt

Text suport: *În clasă, după Andrew Clements*

1.1; 2.2; 3.1;
3.2; 3.3; 3.4

4. E timpul pentru LECTURĂ!

• *Scrisoare învățătorului meu, de Petre Ghelmez* **22**

5. Haideți să RECAPITULĂM! – Din nou la școală **23**

6. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă) **24**

UNITATEA TEMATICĂ 2 – Ce știm despre cărți?

1.1; 1.5; 2.2;
3.1; 3.3; 3.4;
3.6; 4.1

1. Textul literar. Textul narativ. Prezentarea unei cărți **26-29**

Formularea unei cereri familiare/unei cereri politicoase
Scrierea corectă a cuvintelor **într-una/întruna**
Cuvinte cu aceeași formă, dar înțeles diferit

Text suport: *Matilda, după Roald Dahl*

1.1; 3.1; 3.2;
3.4; 3.6; 4.1

2. Textul în versuri **30-33**

Părțile componente ale unei cărți. Tipuri de cărți
Formularea unei solicitări. Scrierea corectă a cuvintelor **numai/nu mai**

Text suport: *În bibliotecă (fragment), de Ana Blandiana*

1.1; 1.4; 2.2;
2.3; 2.5; 3.1;
3.6; 4.1; 4.4

3. Textul nonliterar. Tipuri de litere **34-37**

PROIECT: Cum realizez o carte? Prezentarea unui produs propriu
Solicitarea de informații. Scrierea corectă a cuvintelor **odată/o dată**

Text suport: *Povestea cărții mele, de Mihaela Iordache*

1.1; 1.4; 2.1;
3.1; 3.2; 4.4

4. E timpul pentru LECTURĂ!

• *Povestea fără sfârșit, după Michael Ende* **38**

5. Haideți să RECAPITULĂM! – Cartea fermecată **39**

6. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă) **40**

UNITATEA TEMATICĂ 3 – De unde vine Toamna?

1.4; 1.5; 2.1;
2.3; 3.1; 4.1;
4.4

1. Delimitarea textului în fragmente logice **42-45**

Oferirea de informații. Scrierea corectă a cuvintelor **fi/nu fi**
Așezarea unui text narativ în pagina caietului

Text suport: *Un gest nobil, după Alan Alexander Milne*

2. Descrierea unei ființe	46-49	1.1; 2.1; 2.5; 3.1; 3.3; 4.1
Așezarea unui text în versuri în pagina caietului Intonarea propozițiilor. Punctele de suspensie Text suport: <i>Balada unui greier mic</i> , de George Topîrceanu		
3. E timpul pentru LECTURĂ!		1.1; 1.4; 2.1; 3.1; 4.4
• <i>Puișorii</i> , după Emil Gârleanu	50	
4. Haideți să RECAPITULĂM! – Despărțirea	51	
5. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă)	52	
UNITATEA TEMATICĂ 4 – Când mergem la colindat?		
1. Formularea ideii principale corespunzătoare unui fragment	54-57	1.1; 1.4; 2.2; 2.5; 3.1; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4; 4.5
Cuvântul – parte de vorbire. Scrierea corectă a cuvintelor la/l-a Modalități de îmbogățire a vocabularului Text suport: <i>Când Moș Crăciun a căzut din cer</i> , după Cornelia Funke		
2. Planul simplu de idei. Comunicarea prin gesturi și mimică	58-61	1.1; 1.2; 2.1; 2.2; 2.5; 3.1; 4.1; 4.4
Părțile unei compuneri. Redactarea unei compuneri Scrierea corectă a cuvintelor ia/i-a și iau/i-au Text suport: <i>În Ajunul Anului Nou</i> , după Fănuș Neagu		
3. E timpul pentru LECTURĂ!	62	1.4; 2.3; 2.4; 3.6; 4.2; 4.5
• <i>Colinde, colinde</i> , de Mihai Eminescu • PROIECT „E vremea colindelor” • Invitația		
4. Haideți să RECAPITULĂM! – O seară minunată	63	
5. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă)	64	
UNITATEA TEMATICĂ 5 – Cum arată larna?		
1. Dialogul. Inițierea unui schimb verbal	66-69	1.2; 2.2; 2.5; 3.1; 4.1; 4.4
Transformarea unui dialog în povestire Intuirea claselor morfologice (substantivul) Scrierea corectă a cuvintelor nea/ne-a Text suport: <i>Săniuța</i> , după Claudia Groza		
2. Povestirea orală a unui fragment	70-73	1.1; 1.3; 1.4; 2.5; 3.1; 3.4; 3.5; 4.1; 4.4; 4.5
Intuirea numărului și genului substantivului Scrierea corectă a cuvintelor neam/ne-am Despărțirea în silabe a cuvintelor care conțin ee, oo, ii, cc Text suport: <i>Omul de zăpadă</i> , după Hans Christian Andersen		
3. E timpul pentru LECTURĂ!		1.2; 1.4; 3.1; 3.4; 3.6; 4.5
• <i>larna</i> (fragment), de Nicolae Labiș	74	
4. Haideți să RECAPITULĂM! – Sticletele	75	
5. CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU? (probă de evaluare sumativă)	76	
RECAPITULARE SEMESTRIALĂ	77-78	
EVALUARE SEMESTRIALĂ	79	
MIC DICȚIONAR	80	

— Salutare, copii!
Eu sunt Iva-Guraliva.

— Iar eu sunt
Brunei-Ronțăie-Condei!

UNITATEA TEMATICĂ

1

De ce ne place la școală?

(actualizarea cunoștințelor din clasa a II-a)

Ce ne reamintim împreună?

- ◆ ce este textul;
- ◆ cum ne prezentăm;
- ◆ cum ne exprimăm o părere;
- ◆ ce sunt propoziția, cuvântul, silaba, sunetul și litera;
- ◆ cum scriem cuvintele care conțin grupuri de litere/grupuri de sunete;
 - ◆ când folosim ghilimelele;
 - ◆ cum formulăm o întrebare/un răspuns;
 - ◆ ce înțelesuri au unele cuvinte;
- ◆ când folosim semnele de punctuație . , : ? ! - ;
- ◆ cum povestim oral un fragment/un text.

ÎȚI AMINTEȘTI?

- Când citim, trebuie să pronunțăm cuvintele clar și corect.
- Intonăm enunțurile potrivit semnelor de punctuație folosite.

CE ÎNSEAMNĂ...?

iscoditor: (aici) cu atenție deosebită

prichindel: om mic de statură, vioi și poznaș; (aici) copil mic

a se foi: a se mișca în loc, a se agita

pe nerăsuflăte: foarte repede, dintr-o suflare

glumeț: care știe de glumă, vesel

Prima zi de școală

de Mihaela Deleanu

S-a sfârșit vara și odată cu ea și vacanța. Este prima zi de școală.

Dacă te uiți atent spre ușa clasei, poți vedea cum răsare frumos ba un cap de fetiță, ba unul de băiețel. Câteodată se ivesc chiar trei, patru perechi de ochi veseli și **iscoditori**. Cu toții o așteaptă emoționați și nerăbdători pe învățătoarea cea nouă. Au trecut doar câteva minute de când a plecat după catalog. Copiii au cunoscut-o deja în curtea școlii. Dar totul s-a petrecut atât de repede, încât sunt în continuare foarte curioși. De altfel, nerăbdătoare este și doamna învățătoare, care se îndreaptă acum spre clasă. „Oare cum sunt **prichindeii** mei?“, se întrebă ea în gând și zâmbește.

Și clopoțelul sună. Iată-i acum față în față... Copiii n-o scapă din ochi. Iar doamna învățătoare nu știe unde să se uite mai întâi. Toți sunt așa de simpatici!

— Bună dimineața, copii! Vă urez încă o dată: bun venit la școală! A venit timpul să ne cunoaștem mai bine. Numele meu este Miruna Zamfir. Pe tine cum te cheamă? îl întrebă ea pe un băiețel din prima bancă.

— Mihai, răspunse într-un oftat prichindelul.

Învățătoarea se gândi puțin, apoi zâmbi, ca și când tocmai i-ar fi venit o idee. Răsfoi catalogul și spuse:

— Acum aș vrea să o cunosc pe Maria.

Trei fetițe se repezică să se ridice în picioare și răspunseră în cor:

— Eu sunt!

Copiii începură să râdă. Se întrebau unii pe alții dacă mai este cineva în clasă pe care să-l cheme ca pe ei. Învățătoarea râse și ea și le întrebă pe fetițe cu prefăcută mirare:

— Și eu cum fac să nu vă încurc? Doar sunteți trei fetițe foarte diferite!

Fetițele **se foiră** o clipă, ușor încurcate. Apoi una dintre ele spuse **pe nerăsuflăte**:

— Numele meu este Maria Petrescu.

— Pe mine mă cheamă Maria Dinu, se auzi cealaltă.

— Iar eu sunt Maria Mureșan, spuse a treia fetiță.

— Încântată să vă cunosc, dragele mele! V-ați prezentat foarte frumos.

Doamna învățătoare se întoarse apoi spre băiețelul din prima bancă și îl întrebă din nou, zâmbind, cum se numește.

— Numele meu este Mihai Anghelescu, spuse el acum fără ezitare.

— Bravo, Mihai, așa trebuie să te prezinți! Este firesc, copii, să vă placă mai mult prenumele voastre, dar de acum încolo veți avea nevoie și de nume, chiar dacă sunteți mai puțin obișnuiți cu acestea. Numele împreună cu prenumele sunt numai ale noastre și arată că fiecare dintre noi este unic.

Și, rând pe rând, prichindeii s-au prezentat frumos unii altora, spunându-și numele și prenumele. Au descoperit bucuroși că sună chiar foarte bine! La finalul zilei, când Maria Mureșan și Mihai Anghelescu au fost întrebați acasă cum li s-a părut doamna învățătoare, au răspuns fericiți că e... **glumeață**.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.

2. Citești textul pe roluri.

3. Citește al cincilea alineat al textului.

4. JOC: GĂSEȘTE ȘI CITEȘTE

Identifică și citește enunțurile prin care învățătoarea se adresează elevilor la intrarea în clasă.

5. Transcrie enunțurile prin care se prezintă elevii, după observațiile învățătoarei.

6. Precizează:

- titlul textului;
- autorul;
- personajele acțiunii.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Când se petrece întâmplarea prezentată?

2. Unde are loc acțiunea?

3. Care sunt personajele care participă la întâmplare?

4. Ce îi întrebă învățătoarea pe elevi?

5. Cum răspund elevii? De ce?

6. Ce îi învață Miruna Zamfir pe elevi?

CE ȘTIM?

- **Titlul** textului și **ilustrația** care îl însoțește ne oferă informații despre text.

- **Așezarea textului în pagină** reprezintă un model pentru așezarea corectă a textului scris.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

- Citește poezia *Melcul școlar*, de Vasile Versavia.

- Notează, în jurnalul tău de lectură, versurile care ți-au plăcut cel mai mult.

TU ȘTII SĂ TE PREZINȚI?

1. Citiți, în perechi, prezentările personajelor ilustrate.

— Să facem cunoștință! Eu sunt Iva-Guraliva. Tu cum te numești?

— Mă numesc Brunei-Ronțăie-Condei. Mă bucur să te cunosc.

— Eu sunt Miruna Zamfir, noua voastră învățătoare.

— Mă numesc Maria Petrescu. Sunt elevă în clasa a III-a C.

Exersați, în perechi, prezentarea, precizând:

- numele și prenumele;
- clasa;
- școala în care învățați.

CE ȘTIM?

Când ne prezentăm, trebuie să precizăm:

- numele și prenumele;
- vârsta;
- ocupația.

- Fiecare are dreptul la o părere.
- Părerile pot să difere, de la o persoană la alta, fără a fi greșite.
- Suntem datori să respectăm părerile oricărei persoane.

2. Imaginează-ți că ești un nou membru al unui cerc de pictură.

Fă cunoștință cu:

- un nou coleg;
- profesorul îndrumător.

Va exista vreo diferență în modul de prezentare din cele două situații? Motivează.

3. Prezintă un nou coleg grupului tău de prieteni.

CE PĂRERE AI...?

1. Alege varianta corectă de răspuns.

◆ Mihai i-a răspuns învățătoarei prezentându-și doar prenumele pentru că:

- nu avea alt nume;
- nu își cunoștea numele;
- nu a dat importanță situației;
- nu știa să se prezinte.

◆ Învățătoarea le-a spus elevilor să se prezinte:

- cu porecla;
- cu prenumele;
- cu numele;
- cu numele și prenumele.

◆ Când a strigat numele „Maria”, învățătoarea a vrut:

- să îi pună în dificultate;
- să îi pună în situația de a gândi;
- să facă o glumă;
- să le arate unde greșeau.

2. De ce crezi că cei doi copii au spus acasă că învățătoarea lor este „glumeață”?

JURNALUL CLASEI

Inițiați un jurnal al clasei în care să consemnați periodic cele mai importante momente din activitatea noastră. Deschideți jurnalul cu pagina de prezentare a fiecărui coleg. Puteți să o intitulați sugestiv: CINE SUNT? CINE EȘTI?

CUM PRONUȚ? CUM SCRUI CORECT?

- Completează spațiile libere, folosind cuvinte potrivite.

într-un oftat	într-o ...
într-un ...	într-o ...
- Selectează, din text, cuvinte care se scriu:
 - cu grupuri de litere;
 - cu grupuri de sunete aparținând aceleiași silabe.
- Motivează folosirea semnelor de punctuație din enunțul:
„— Bună dimineața, copii!”
- Citește enunțurile, apoi răspunde cerințelor.
 „Oare cum sunt prichindeii mei?”, se întreabă ea în gând și zâmbește.
 - Cum au fost marcate enunțurile pe care învățătoarea și le-a spus în gând? De ce?
 - Ce semn de punctuație a fost înlocuit prin utilizarea ghilimelelor?

— Eu am citit povestirea „Prima zi de școală”, de Mihaela Deleanu.

- Prin ce semn a fost marcat titlul lecturii?
- Formulează enunțuri în care să utilizezi ghilimelele.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

- Transformă cuvintele, ca în model.

clopot	bancă	cap	copil
clopoțel
- Adaugă însușiri potrivite ființelor date.

copil cuminte	bunică ...	învățătoare ...
...
- Se dă cuvântul „nouă”.
 Precizează:
 - numărul de sunete;
 - numărul de litere care îl alcătuiesc.
 Evidențiază, în enunțuri, înțelesurile diferite ale acestui cuvânt.

CE ȘTIM?

Se scrie întotdeauna **într-un/într-o**.

Grupuri de litere:

- ce, ci
- che, chi
- ge, gi
- ghe, ghi

Există cuvinte care conțin în aceeași silabă grupuri de două sunete:
oa, ea, ia, ie, ua, uă.

CE AM DESCOPERIT?

Pentru a reda cuvintele unui personaj, rostite în gând, s-au folosit ghilimelele („...”).

Ghilimelele se folosesc și pentru a marca un titlu, o denumire sau un citat dintr-un text.

Uneori se folosesc și ghilimelele de tipul «...».

CE ȘTIM?

Orice cuvânt are:

- o formă (sunete/litere din care e alcătuit);
- unul sau mai multe înțelesuri.

▶▶▶▶▶ ACTIVITATE TRANSDISCIPLINARĂ

Ilustrează, într-un desen, prima zi de școală.

Organizați o expoziție cu lucrările voastre. Discutați despre impresia pe care a provocat-o prima zi de școală fiecăruia dintre voi, analizând lucrările după:

- tematică;
- colorit;
- dinamică.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Textul este o înșiruire de enunțuri legate prin înțeles.

CE ÎNSEAMNĂ...?

a trece glonț: a trece foarte rapid

certificat: document care confirmă o anumită calitate

chichiță: dificultate

agale: fără grabă, domol, încet

La școală, dar nu rămânem acolo

după Marin Sorescu

Și, după atâta cultură generală, să știți că aș putea nici să nu vă mai duc la școală. Să vă las **să treceți glonț** pe lângă ea și să vă continuați viața la cinema. Sau să vă dau un anume **certificat**, din care să reiasă, clar, că sunteți mai deștepți decât, la un loc, un cal și-un țânțar. Toți dintr-o clasă. Că știți că răsare o stea doar atunci când n-are nor pe ea. Că ați primit nota zece la mare și ați ajuns cu lecția dincolo de ninsoare. Totuși, este o **chichiță**: toate astea le-ați învățat ca pe „Unde ești, Chimiță?”.

E nevoie de o cretă, de o tablă, de niște caiete și de cerneală, din care, dacă ți le aruncă cineva înainte, iese o școală. Iat-o: dacă vă uitați bine peste jucării, mașini, mingi și păpuși, se și văd două sau trei uși. Printre coarnele lungi de melci se mai zăresc încă douăzeci. Fiecare seamănă cu o carte. E ceva aparte. Trebuie să le deschizi și să le închizi tu singur pe toate.

În clasă stau, cumiți, copii atenți și se fac premianți ori repetenți. Primii clipeșc din gene la tabla neagră, pe care sunt făcute fel de fel de desene. Ceilalți se uită mai pe îndelete la burete. Își aduc aminte că buretele acela l-au mai văzut undeva, așa că ei se gândesc la mare în continuare. Copii, aici o să aflați o mulțime de povești, de poezii frumoase despre munți, și terase și case. Totul e să ascultați tăcând și să vorbiți în gând. Când veți auzi un clopoțel, după un ceas, să știți că vi s-a dat drumul și la glas. Puteți da fuga, în curte, afară și acolo vă puteți juca. Ora este pentru învățat, iar recreația pentru uitat.

Dacă voi n-ați uita așa de repede cunoștințele folositoare, recreația cred c-ar fi de-o zi. Ce-ar mai fi? Dar iată, sună după zece minute și trebuie să alergați la locurile voastre foarte iute. Că urmează cine știe ce complicată socoteală cu cine știe care portocală.

Cu cât crește un om când se ridică în picioare? (Asta, să știți, se numește adunare.) Unde se duc **agale** ursul după ce nu găsește miere? (Asta, ei bine, se cheamă scădere.)

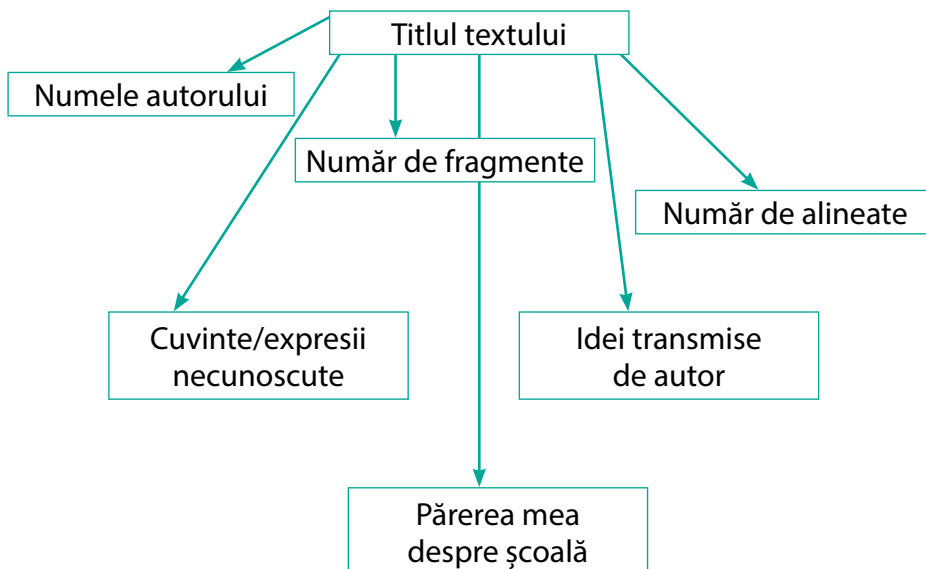
Și, tot așa, venind și plecând, învățând și uitând și iar învățând, o să vă pomeniți că știți pe dinafară școală după școală. Asta puteți s-o observați singuri, uitându-vă nu în alte părți, ci chiar în cărți.

Cărțile or să fie tot mai mari, iar pozele lor tot mai mici, întâi ca niște păpuși, apoi ca niște furnici.

Când nu veți mai vedea nicio poză în nicio carte, să știți că ați ajuns cu învățatul și cu uitatul foarte departe.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește în gând, apoi cu voce tare.
2. Citiți textul, în perechi, fiecare câte un alineat. Corecțați-vă reciproc.
3. Reluați citirea textului, solicitând explicații colegului, referitoare la enunțuri pe care nu le înțelegeți. Formulați întrebări de tipul:
 - Ce înseamnă ...?
 - Cum adică ...?
 - Ce se înțelege prin ...?
4. Citește:
 - fragmentul în care se vorbește despre activitățile din clasă și din recreație;
 - enunțul care cuprinde numele unui joc.
5. Transcrie enunțul care reprezintă concluzia textului.
 - Explică semnificația acestuia.
6. Completează, în caiet, o HARTĂ A TEXTULUI.

CE ȘTIM?

Textul are:

- un **titlu**;
- un **autor**;
- mai multe **alineate** care corespund unei idei;
- mai multe **fragmente**.

JOC

Exprimă-ți un gând, o părere sau o trăire pe care o ai după citirea textului, completând enunțul:

„Dacă aș fi o școală, m-aș simți/aș fi...”

VREI SĂ ȘTI MAI MULT?

- Citește volumul *Unde fugim de-acasă?*, de Marin Sorescu.
- Notează, în jurnalul tău de lectură, câteva citate care ți-au plăcut mai mult.

TU ȘTII SĂ CREEZI UN DIALOG?

1. Citiți, în perechi, dialogul dat.

- Cine a început conversația?
- Cum se numesc persoanele care inițiază un dialog?
- Dar cele care ascultă mesajul transmis?
- Cum trebuie să fie formulat mesajul rostit de vorbitor pentru a putea fi receptat?
- Ce face ascultătorul în timp ce vorbitorul emite mesajul?

CE ȘTIM?

- **Dialogul** este conversația dintre două sau mai multe persoane.
- Pentru a fi receptat corect, mesajul rostit de **vorbitor** trebuie să fie clar și corect.
- **Ascultătorul** urmărește atent mesajul transmis de vorbitor.
- Dialogul poate fi **oral** sau **scris**.

JOC: REPORTERUL

Imaginează-ți că ești reporter și utilizezi un reportofon pentru înregistrări.

Adresează o întrebare unui coleg. Acesta va prelua reportofonul, va răspunde, apoi va formula și el o întrebare altui coleg.

2. Creați dialoguri care se pot derula între:

- elev și profesor;
- doi colegi de bancă;
- părinți și învățătoare;
- Iva-Guraliva și Brunei-Ronțăie-Condei.

3. Transcrie enunțurile date, apoi indică vorbitorul, ascultătorul și mesajul transmis.

— Vă rog să luați loc în bănci! a spus învățătoarea către elevi.

TU ȘTII SĂ FORMULEZI ÎNTREBĂRI?

Lucrați în grup.

Formulați cât mai multe întrebări pe baza textului citit.

Notați-le pe o planșă, apoi afișați-o la tablă.

Premiați grupa care a formulat cele mai multe întrebări corecte.

ÎNVĂȚ UN JOC NOU: „Unde ești, Chimiță?”

Copiii sunt așezați în cerc, cu fața spre centru, ținându-se de mâini. În mijlocul cercului se află doi copii, legați la ochi. Unul este Chimiță și are în mână un clopoțel, iar celălalt este „copilul curios”.

La semnalul de începere a jocului, „copilul curios” întreabă: „Unde ești, Chimiță?” Acesta răspunde: „Aici!”, sunând din clopoțel. „Copilul curios” se îndreaptă spre locul de unde a auzit clopoțelul, încercând să-l prindă pe „Chimiță”, care trebuie să se deplaseze în cerc.

Jocul continuă în aceeași formație, până când Chimiță este prins. Apoi se alege alți doi copii care continuă jocul.

CUM PRONUNȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Citește enunțurile date.

- „... să vă continuați viața la cinema. **Sau** să vă dau un certificat...”
- „...să știți că vi **s-a** dat drumul și la glas.”

◆ Explică scrierea cuvintelor marcate.

◆ Formulează câte un enunț în care să folosești „s-au” și „sa”.

2. Se dă enunțul:

Totuși, este o chichiță: toate astea le-ați învățat ca pe „Unde ești, Chimiță?”.

- Identifică motivul utilizării semnului două puncte. Ce exprimă enunțul care îi urmează?
- Motivează folosirea ghilimelelor.
- Formulează enunțuri în care să utilizezi semnul două puncte:
 - înaintea unui dialog;
 - înaintea unei enumerări.

3. Desparte în silabe cuvintele:

glonț, tablă, clopoțel, portocală, folositoare.

- Corectați-vă în perechi.

4. Transformă cuvintele, după model.

jucărie	poezie	recreație	observație
jucării

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Scriu cuvinte cu înțeles:

- asemănător pentru: **deștept, glas, a socotit.**
- opus pentru: **înainte, a primit, acesta.**

2. Identifică înțelesurile cuvântului subliniat în fiecare dintre enunțurile date.

Unul dintre ardei este iute.

Băiatul se duce iute către casă.

3. Transcrie doar cuvintele înrudite cu primul termen.

cunoaștere, cunoscut, cunoștință, cuviință, cunoscător

ACTIVITATE TRANSDISCIPLINARĂ

Realizează macheta unei clase, așa cum ți-ai dori-o tu, folosind materiale din natură sau reciclate.

Stabilește alături de colegi regulile de lucru și criteriile de evaluare a lucrărilor.

Organizați o expoziție și alegeți cea mai ingenioasă lucrare.

CE ȘTIM?

Se scrie:

- **sau** când se poate înlocui cu *ori*;
- **sa** când are înțelesul de *lui/ei*.

Se folosesc două puncte (:) înaintea:

- unui dialog;
- unei enumerări.

Silaba este un sunet sau un grup de sunete care se rostește printr-o singură deschidere de gură.

CE AM DESCOPERIT?

Semnul : (două puncte) se folosește și înaintea unui enunț explicativ (înaintea unei explicații).

CE ȘTIM?

Există cuvinte cu înțeles:

- asemănător;
- opus.

Unele cuvinte au aceeași formă, dar înțeles diferit.

ÎȚI AMINTEȘTI?

- Întâmplările se petrec într-o anumită ordine.
- La acțiunea relatată într-un text pot participa unul sau mai multe **personaje**.

CE ÎNSEAMNĂ...?

reputație: părere publică, pozitivă sau negativă, despre cineva

eșec: ghinion, nereușită

sudoare: transpirație

a radia: a străluci; (aici) a-și arăta mulțumirea

În clasă

după Andrew Clements

Era o zi superbă de septembrie, cu soare din plin, briză răcoroasă și cer albastru.

Prima zi de școală a fost de acomodare. Elevii au primit manualele și au stat de vorbă.

Toți întrebau:

— Ce-ai făcut în vacanța de vară?

Pentru Nick Allen, primele ore trecuseră ușor, dar urma ora doamnei Granger, profesoara de engleză.

Doamna Granger nu știa de glumă. Mai întâi le-a dat un test de evaluare, apoi le-a făcut o prezentare despre ce aveau să învețe în acest an școlar. Zeci de minute au trecut fără nicio întrerupere.

Simțind că se apropie sfârșitul orei și că urmează comunicarea temei pentru acasă, Nick, care se pricepea să lanseze întrebări ca să distragă atenția profesorilor, țâșni cu mâna în sus ca o săgeată.

Doamna Granger se uită fix la el cu ochii ei cenușii și tăioși și zise:

— Da, Nicholas?

— Doamna Granger, aveți atât de multe dicționare... De unde au apărut atâtea cuvinte?

Mai mulți colegi au zâmbit, uitându-se pe furiș la ceas. Cum Nick avea o bună **reputație**, toată clasa știa ce face. Din nefericire, știa și profesoara. A ezitat o clipă, apoi a zâmbit.

— Ah! Ce întrebare interesantă, Nicholas! Mai vrea cineva să știe răspunsul?

Au dat cu toții din cap în semn că da.

— Foarte bine. Nicholas, nu vrei tu să cercetezi și să susții o prezentare pentru ora următoare, pe acest subiect? O să fie mult mai plăcut să descoperi singur răspunsul.

Profesoara a zâmbit și a revenit.

— Iar tema pentru mâine...

Dar Nick nu mai auzea nimic. **Eșec** total... Temă suplimentară...

Acasă căută în enciclopedii și încercă să-și imagineze cum să facă prezentarea aceea, când i-a venit brusc o idee care l-a făcut să zâmbească cu gura până la urechi.

A doua zi, Nick a simțit tot timpul un gol în stomac. Când s-a sunat, doamna Granger a intrat în clasă, a deschis catalogul, aruncând o privire prin clasă, apoi s-a uitat la Nick și a zis:

— Azi începem ora cu o scurtă prezentare. Nu-i așa, Nicholas?

Nick era în lumina reflectoarelor. A înghițit în sec, și-a luat fișele cu notițe și s-a dus în fața clasei. A început să vorbească despre întocmirea primului dicționar englez, despre organizarea cuvintelor și despre exemple de cuvinte cu înțelesuri multiple și câte și mai câte.

De fiecare dată când ridica ochii din notițe, o vedea zâmbind pe doamna Granger. Îi sorbea cuvintele, dădea aprobator din cap și din când în când spunea: „Foarte bine punctat” sau „Da, foarte corect”. O picătură de **sudoare** i s-a ivit pe frunte.

Minutele treceau, iar doamna Granger **radia**. Uitându-se la ceas, dumneaei l-a întrerupt.

— Haideți să-l aplaudăm! A fost o prezentare bună, cu toate că a fost cam lungă. Toate aceste lucruri vor însemna mult pentru tine, pentru că le-ai aflat prin eforturi proprii.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.
2. Citește:
 - enunțul care exprimă întrebarea pusă de Nick profesoarei;
 - fragmentul care descrie prezentarea întocmită de băiat.
3. Citiți textul pe roluri.
4. Citiți în lanț, fiecare câte un enunț.
5. Transcrie ultimul alineat al textului.
6. Găsește un alt titlu potrivit textului.
7. Formulează învățătura sugerată de text.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Când și unde se petrece întâmplarea?
2. Care sunt personajele care participă la acțiune?
3. Ce reputație avea Nick?
4. Ce întrebare i-a adresat el profesoarei?
5. Cum s-a gândit doamna Granger să procedeze?
6. Cum s-a pregătit băiatul pentru prezentare?
7. Prin ce se dovedește a fi important proiectul lui Nick?

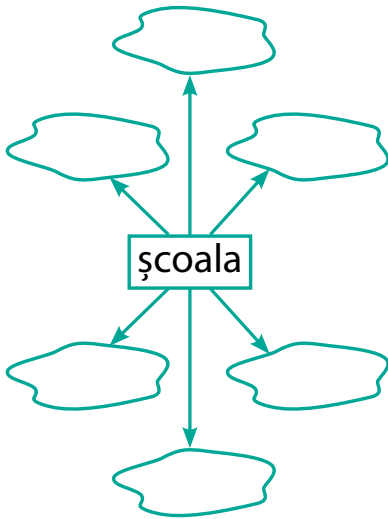
POȚI SĂ EXPRIMI O EMOȚIE?

Realizează un desen sau o schemă prin care să îți exprimi prima reacție pe care ți-a produs-o citirea textului.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

- Caută și citește întâmplările prin care trece Nick la școală, cuprinse în volumul *Povestea frindelului*, de Andrew Clements.
- Recomandă cartea colegilor, oferindu-le argumente.

8. Cu ce cuvânt poți asocia reușita elevului?

Realizează, în caiet, CIORCHINELE, apoi completează-l cu termeni potriviți, folosind textul.

9. Transcrie doar varianta corectă de răspuns.

◆ Lui Nick îi plăcea mult:

- să citească;
- să scrie;
- să distragă atenția profesorilor.

◆ El spera ca doamna Granger să uite:

- să comunice tema;
- să dea testul de evaluare;
- să le prezinte ce vor învăța în noul an școlar.

◆ Băiatul a aflat că rezultatele bune se obțin prin:

- atenție în clasă;
- efort propriu;
- consultarea profesorului.

CE PĂRERE AI ...?

Citiți dialogul dintre cele două marionete.

• Împărțiți colectivul în 2 echipe și organizați un PROCES AL ARGUMENTELOR, încercând să răspundeți la întrebarea:

A greșit băiatul întrerupând-o pe doamna Granger?

• Notați, pe o fișă, cât mai multe argumente PRO și CONTRA, astfel:

Da, pentru că ...

Nu, pentru că ...

• Desemnați un membru care le va expune în fața clasei. Membrii celeilalte echipe vor analiza, vor face sugestii.

TU ȘTII SĂ POVEȘTEȘTI?

1. Ordonează enunțurile, potrivit întâmplărilor din text.

- Doamna Granger le prezintă elevilor ceea ce aveau de învățat în noul an școlar.
- Băiatul studiază acasă pentru a face o prezentare.
- Elevii s-au revăzut în prima zi de școală.
- Profesoara îl laudă pe elev.
- Profesoara este întreruptă de Nick Allen.

2. Povestește oral al doilea fragment, folosind cuvinte și expresii din text.

3. Povestește oral întregul text, dezvoltând enunțurile ordonate la exercițiul 1.

CE ȘTIM?

- Respectăm ordinea întâmplărilor petrecute în text.
- Formulăm enunțurile clar și corect, păstrând unitatea povestirii.

JOC DE ROL

Grupați-vă în perechi. Imaginați-vă un dialog între băiat și enciclopedia din care și-a realizat prezentarea.

CUM PRONUNȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Explică folosirea semnelor de punctuație în enunțurile date.

„— Ah! Ce întrebare interesantă, Nicholas!”

„— De unde au apărut atâtea cuvinte?”

2. Completează casetele cu **î** sau **â**.

c□nd ț□șni z□mbet

□nvață □ntrebare □ncerca

◆ Selectează din text cuvinte care conțin:

• **î** • **â** • **î și â**

3. Transcrie din text un enunț care cuprinde o enumerare.

4. Transformă cuvintele, ca în model.

rochie **cenușie** întrebare interesantă prezentare scurtă

cer **cenușiu** gând ... păr ...

5. Explică folosirea ghilimelelor în text.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Identifică expresii, ca în model.

țâșni ca o săgeată ... ca o perlă
se repezi ca un ca un fulger

2. Precizează înțelesul cuvântului subliniat în fiecare dintre enunțurile date.

Băiatul simțea un gol în stomac.
Sportivul a dat gol în propria poartă.

3. Transcrie doar șirul de cuvinte care au înțeles asemănător.

- efort, trudă, delăsare, stăruință;
- spune, zice, rostește, grăiește, vorbește;
- interesant, banal, incitant, atractiv.

4. Scrie cât mai multe cuvinte înrudite cu termenul „școală”.

5. Scrie cuvinte, ca în model.

vorbă	prezentare	cercetare
vorbitor
vorbit
a vorbi

CE ȘTIM?

Scriem:

- **î** – la începutul și la sfârșitul cuvintelor;

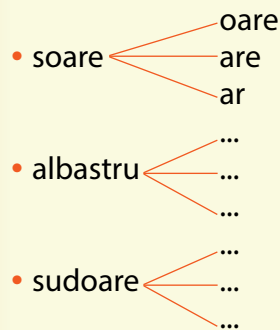
- **â** – în interiorul cuvintelor.

Exemple:

- înot, împărat, a se hotărî...
- pâine, cântec...
- întâi, întâlnire...
- a vâri...

JOC: CUVINTE ASCUNSE

Identifică cât mai multe cuvinte desprinse din structura celor date:

JURNALUL CLASEI

Consemnați, în jurnalul clasei, întâmplări asemănătoare celei citite.
Cum au fost rezolvate aceste situații?
Ce concluzii ați tras în fiecare caz?

Scrisoare către învățătorul meu

de Petre Ghelmez

Afară-i noapte albă
cu lună arzătoare,
eu vorbelor alese
le-ncerc în taină cheia
și scriu scrisoarea asta,
întâia mea scrisoare,
elevul dumneavoastră
timid, din banca treia.

Mirarea nu vă prindă!
așa mă simt eu bine,

să vă vorbesc în șoaptă,
doar brațul dumneavoastră
a fost atunci cu mine,
când nu știam, din slove,
să împletesc cuvinte.

Ce lume minunată
mi s-a deschis în față,
tărâm de curcubeie,
grea vatră de iubire,
când țara, cât e țară,
pornea să prindă viață
din harta clasei noastre,
din cartea de citire...

Eu nu știu cum se face,
dar soarele și luna,
când suntem împreună,
au zarea mai albastră.
Vom crește... Ani vor trece...
Eu voi rămâne-ntruna
elev în banca treia,
în clasa dumneavoastră.

CE ȘTIM?

- Textul scris în versuri se numește **poezie**.
- Poetul transmite idei și trăiri printr-un limbaj expresiv.

POȚI SĂ-ȚI EXPRIMI UN GÂND?

Dacă ar fi să-i scrii o scrisoare învățătoarei tale sau învățătorului tău, tu ce i-ai scrie?

CE SE SPUNE DESPRE ...?

Școala este anticamera vieții, iar laboratoarele ei sunt pline de copii.

Mircea Sântimbreanu

TU ȘTII SĂ INTERPRETEZI UN TEXT?

1. Formulează întrebări potrivite textului citit, care să înceapă cu termenii dați.

- Cine ...?
- Când ...?
- Unde ...?
- Cui ...?
- Ce ...?
- De ce ...?

2. JURNALUL DUBLU

Completează tabelul, folosind informațiile, emoțiile transmise de poezie.

VERSURI	INTERPRETARE
...	• Învățătorul s-a aplecat cu răbdare asupra elevului, învățându-l literele.
„lume minunată” „tărâm de curcubeie” „grea vatră de iubire”	...
...	• Elevul îi e recunoscător învățătorului pentru totdeauna.

Din nou la școală

Citește fragmentul.

„Gata și vacanța! Într-o dimineață, m-am trezit devreme, mi-am pus caiele în ghiozdan și am pornit la școală. Băieți și fete dăduseră buzna pe străzi. Mergeam câte unul, câte doi sau în grup, unii agale, alții zoriți.

Pe cer, soarele nu mai strălucea ca vara. O adiere răcoroasă de toamnă desprindea din copaci frunze îngălbenite, rotindu-le încet în văzduh.

Într-un târziu, ajuns în curtea școlii, i-am găsit pe colegii mei. Când m-au văzut, s-au repezit la mine cu strigăte de bucurie. Mă simțeam fericit. Ce dor mi-a fost de școală!”

(după Nikolai N. Nosov, *Gata și vacanța!*)

1. Răspunde la întrebări.

- Când se petrece întâmplarea?
- Unde se duceau copiii?
- De ce erau bucuroși aceștia?

2. Selectează, din text, cuvintele sau expresiile care reprezintă semne ale toamnei.

3. Transformă cuvintele, ca în model.

băiat	coleg	copac
băieți
băieții

4. Transcrie, din text, câte un cuvânt care să conțină:

- un grup de litere;
- un grup de sunete rostite în aceeași silabă.

5. Grupează cuvintele date după numărul de silabe: dimineață, ghiozdan, adiere, curte, fericit, dor, cer.

6. Transcrie doar varianta corectă de răspuns.

◆ Enunțul „Ce dor mi-a fost de școală!” exprimă:

- o strigare; • o mirare; • o bucurie.
- ◆ S-au folosit ghilimelele pentru a marca:
 - un citat; • un gând; • un titlu.
- ◆ În text, expresia „a da buzna” înseamnă:
 - a se repezi; • a se bucura; • a umple.

◆ Un alt titlu al textului ar putea fi:

- Toamna; • Prima zi de școală; • Bucurie.

7. Evidențiază, în enunțuri, înțelesurile diferite ale cuvântului „cer”.

8. Explică scrierea cuvintelor:

- într-o (dimineață);
- într-un (târziu);
- s-au (repezit).

9. Scrie cuvinte cu înțeles:

- asemănător pentru: **agale, rotind, copac;**
- opus pentru: **devreme, bucurie, zorit.**

10. CE PĂRERE AI ...?

Este normal ca un elev să fie fericit în prima zi de școală?

Argumentează.

11. Completează casetele cu **î** sau **â**.

☐ ngălbenit	c ☐ nd
t ☐ rziu	m ☐ ine
☐ nceput	☐ nt ☐ mpleare

12. Formulează câte un enunț, folosind fiecare dintre cuvintele:

- ghiozdan;
- caiet;
- colegi.

CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU?

1.

- S - completează corect un enunț;
- B - completează corect două enunțuri;
- FB - completează toate enunțurile.

2.

- S - rezolvă corect una dintre sarcini;
- B - rezolvă corect 2 dintre sarcini;
- FB - rezolvă corect toate sarcinile.

3.

- S - explică folosirea unui semn de punctuație;
- B - explică folosirea a două semne de punctuație;
- FB - explică folosirea a trei semne de punctuație.

4.

- S - identificarea enunțului;
- B - identificarea enunțului și scrierea cu majusculă;
- FB - identificarea enunțului, scrierea cu majusculă și respectarea regulilor de așezare în pagină și a punctuației.

5.

- S - selectează un cuvânt după unul dintre criteriile date;
- B - selectează două cuvinte după criteriile date;
- FB - selectează trei cuvinte după criteriile date.

6.

- S - desparte corect două cuvinte;
- B - desparte corect patru cuvinte;
- FB - desparte corect toate cuvintele date.

7.

- S - identifică cel puțin 2-3 cuvinte din câmpul lexical al cuvântului dat;
- B - identifică cel puțin 4-6 cuvinte;
- FB - identifică cel puțin 7-9 cuvinte.

	1	2	3	4	5	6	7
S							
B							
FB							

Mă simt:

Citește textul.

„Azi ne-a venit un coleg nou. Doamna învățătoare a intrat în clasă cu un băiețel roșcat. Avea pistrui, niște ochi albaștri și un ghiozdan plin de cărți.

— Copii, el este noul vostru coleg! a zis doamna. Este englez și părinții lui l-au adus la noi la școală ca să învețe franceză. Mă bazez pe voi! Sper să mă ajutați și să vă purtați frumos cu el!

Apoi s-a întors spre noul coleg și i-a zis:

— Spune-le colegilor tăi cum te cheamă!

— Mă numesc George MacIntosh.

— Îmi pare bine, a spus Maxențiu. O să-ți spun Jojo.

Doamna învățătoare l-a așezat pe Jojo în bancă lângă Achim. Aristide își zise în gând: «Norocosul! Stă lângă cel mai bun din clasă!»

Am așteptat clopoțelul ca să ieșim în recreație.”

(după René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Micuțul Nicolas*)

1. Completează enunțurile.

- Fragmentul face parte dintr-un text
- sau textul narativ cuprinde un șir de întâmplări prezentate în ordinea în care s-au petrecut.
- Un text literar poate fi scris în proză sau în

2. Precizează:

- titlul textului;
- numele autorilor acestui text;
- personajele întâmplării.

3. Explică folosirea, în text:

- a liniei de dialog;
- a semnelor exclamării din al patrulea alineat;
- a ghilimelelor (« »).

4. Transcrie prezentarea băiatului.

5. Selectează, din text, câte un cuvânt care:

- să conțină un grup de litere;
- să conțină un grup de sunete în aceeași silabă;
- să reprezinte un nume.

6. Desparte în silabe cuvintele: învățătoare, recreație, coleg, clopoțel, școală, spun.

7. Transcrie, din text, cel puțin 6 cuvinte pe care le poți asocia cuvântului „școală”.

UNITATEA TEMATICĂ

2

Ce știm despre cărți?

Ce vom descoperi împreună?

- ◆ ce este textul literar și cel nonliterar;
- ◆ ce sunt povestirea (narațiunea) și poezia;
- ◆ cum formulăm o cerere familiară/politicoasă;
 - ◆ cum formulăm o solicitare;
 - ◆ care este ortografia unor cuvinte;
 - ◆ cum este alcătuită o carte;
 - ◆ ce tipuri de cărți există;
- ◆ ce tipuri de litere se folosesc pentru scrierea cărților.

ÎȚI AMINEȘTI?

Textul literar prezintă fapte, întâmplări imaginare.

Textul literar poate fi scris în:

- proză;
- versuri.

CE ÎNSEAMNĂ...?

prichinduță: fetiță vioaie și poznașă

a devora: (aici) a citi cu interes, fără oprire

fascinată: atrasă, interesată

mister: secret, taină

mină: (aici) înfățișare, aspect

a restitui: a înapoia

Matilda

după Roald Dahl

Matilda era o fetiță sensibilă și inteligentă. Avea o minte așa de ascuțită și atâta putere de înțelegere, încât nu puteai s-o treci cu vederea. Până la trei ani, Matilda învățase singură să citească cu ajutorul ziarelor și revistelor din casă. La patru ani deja citea foarte bine, așa că începuse să fie interesată de cărți.

Într-o zi, fetița îl întrebă pe tatăl său:

— Tata, poți să-mi cumperi o carte?

— O carte? se miră acesta. Dar televizorul nu-ți mai place? spuse el râzând.

În după-amiaza aceleiași zile, Matilda porni singurică spre biblioteca din oraș.

— Bună ziua! Mă numesc Matilda Wormwood, spuse ea pășind înăuntru. Îmi permiteți să stau să citesc o carte?

Domnișoara Phelps, bibliotecara, rămase puțin surprinsă de apariția acestei **prichiduțe** neînsoțită de niciun adult, însă îi spuse că este binevenită.

— Puteți să-mi spuneți, vă rog, unde găesc cărți pentru copii? întrebă Matilda.

— Uite acolo, pe rafturile de jos, răspuse bibliotecara.

Așa devenise o obișnuită a bibliotecii. Aici se bucura de două ore neîntrerupte de pace, în timpul cărora ședea comod într-un colțșor și

devora carte după carte. Când termină de citit toate cărțile pentru copii, se apucă să caute altceva.

Domnișoara Phelps, care o privise **fascinată** pe parcursul ultimelor săptămâni, se ridică de la birou și îi ieși în întâmpinare.

— Ai nevoie de ajutor, Matilda? întrebă ea.

— Mă întreb ce-aș mai putea să citesc, răspuse fetița. Am terminat toate cărțile pentru copii.

— Vrei să spui că te-ai uitat la poze?

— Sigur, dar am citit și textul.

Domnișoara Phelps o privi cu neîncredere, dar Matilda îi întoarse privirea, serioasă.

— Unele nu prea mi-au plăcut, completă fetița, altele mi s-au părut grozave! Mi-a plăcut foarte mult „Grădina secretă”. Era plină de **mister**. O cameră secretă ascunsă după o ușă închisă și o grădină mascată în spatele unui zid.

Domnișoara Phelps rămase mută de uimire.

— Ce ți-ar plăcea să citești? întrebă ea, străduindu-se să păstreze o **mină** calmă.

— Aș dori o carte foarte bună, dintre cele care le plac oamenilor mari, răspuse Matilda. O carte celebră.

Pe parcursul următoarelor șase luni, sub ochii atenți și prietenoși ai bibliotecarei, Matilda citi o listă impresionantă de cărți cunoscute.

— Știi că aceste cărți se pot împrumuta de la bibliotecă și le poți lua acasă? o întrebă domnișoara Phelps într-una din zile. Alege orice carte dorești, eu îmi notez în caiet și poți să o iei acasă pentru următoarele două săptămâni. Zis și făcut.

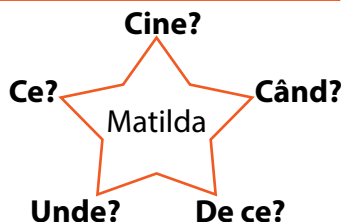
De atunci, Matilda nu mai venea la bibliotecă decât o dată pe săptămână, pentru a **restitui** cărțile împrumutate și pentru a lua cu împrumut altele noi. Citea întruna. Dormitorul ei de-acasă deveni cameră de lectură și-și petrecea cele mai multe după-amieze cufundată în cărți, adesea cu o cană de ciocolată caldă lângă ea.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citiți în perechi, corectându-vă reciproc.
3. Citiți în perechi câte un alineat.
 - Reluați lectura când considerați că întâlniți aspecte neînțelese.
 - Lămuriți aceste aspecte prin interogare reciprocă.
4. Citiți textul pe roluri.
5. Citește:
 - salutul și prezentarea fetiței;
 - enunțul în care este indicat numele unei cărți.
6. Demonstrează că textul citit este:
 - un text literar;
 - un text narativ.
7. Precizează:
 - titlul textului;
 - autorul;
 - personajele acțiunii.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

Formulează întrebări referitoare la Matilda, folosind informațiile din text.

CE ȘTIM?

Textul care prezintă un șir de fapte povestite în ordinea în care s-au petrecut este un **text narativ** (o povestire).

La acțiune participă personajele textului.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

• Citește întregul volum *Matilda*, de Roald Dahl, și vei afla mai multe lucruri uimitoare despre protagonistă în întâmplărilor.

• Notează, pe o fișă, citate din care să reiasă calitățile fetiței.

CE ȘTIM?

Pentru a fi înțeleși, cererea sau solicitarea trebuie să fie formulată clar și corect.

CE AM DESCOPERIT?

Ne adaptăm adresarea în funcție de relația pe care o avem cu ascultătorul, în funcție de vârsta acestuia etc.

ADRESARE FAMILIARĂ:
te rog, pot să..., dă-mi voie ș.a.

ADRESARE POLITICOAȘĂ:
vă rog, îmi permiteți, îmi dați voie ș.a.

TU ȘTII SĂ FORMULEZI O CERERE?**1. Citește dialogurile.**

— Tata, poți să îmi cumpe o carte?

— Mai bine te uiți la televizor!

— Puteți, vă rog, mi spuneți unde sunt cărțile pentru copii?

— Uite ac pe raftul de jos!

- Ce îi cere Matilda tatălui ei? Ce cuvinte folosește când i se adresează?
- Ce îi solicită fetița bibliotecarei? Ce formulă de adresare folosește?
- Există vreo deosebire între cele două formulări adresate de copil? De ce?

2. Formulează câte o solicitare adresată:

- mamei;
- fratelui mai mic;
- bunicii;
- învățătorului.

CE PĂRERE AI...?

- Ce crezi despre pasiunea Matildei?
- Consideri corect comportamentul tatălui ei? Argumentează.

TU ȘTII SĂ EXPLOREZI UN TEXT?**1. Împarte o coală de hârtie în patru, ca în model. Completează apoi CADRANELE, rezolvând cerințele date.**

• Transcrie expresii, enunțuri care dovedesc pasiunea Matildei.

• Identifică, în text, însușiri ale fetiței.

• Interpretează reacțiile domnișoarei Phelps.

• Realizează un desen care să o înfățișeze pe Matilda.

2. Povestește oral fragmentul în care Matilda se familiarizează cu biblioteca.**JOC: LISTA CU LECTURI**

Imaginează-ți că ești Matilda. Realizează o listă care să inventarieze cărțile pe care le-ai citit. Însemnează-o pe cea preferată și prezintă-o colegilor.

CUM PRONUNȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Citește enunțurile.

- Observă scrierea cuvintelor marcate.
- Cu ce cuvânt putem înlocui termenul „întruna”?
- Înlocuiește cuvintele „într-una” cu o altă ortogramă.

2. Transformă enunțurile, după modelul dat.

Într-o cameră este întuneric.

Într-una din camere este întuneric.

- A citit poezia într-o carte.
- Într-o scrisoare a comunicat motivul sosirii.

3. Citește enunțurile. Observă scrierea cuvintelor marcate.

Matilda ceru ajutor cu multă **încredere**.

Domnișoara Phelps o privi cu **neîncredere**.

- Ce literă inițială s-a folosit în scrierea cuvântului „încredere”?
- Cum s-a format cuvântul „neîncredere”? De ce crezi că a fost scris cu „î”?
- Ce fel de cuvinte sunt *încredere* – *neîncredere*, ca înțeles?

4. Explică scrierea cuvintelor date: neînsoțită, reîncălzit, neînțeles, neîntrerupt.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Formează perechi de cuvinte cu același înțeles: fascinat, a nota, adult, atras, sensibil, a consemna, matur, emotiv.

2. Identifică înțelesurile cuvântului „mină” în enunțurile date.

Din **mină** se scot cărbuni.

Biblioteca avea o **mină** veselă.

Am pus o **mină** nouă la pix.

TU ȘTII SEMNIFICAȚIA PROVERBELOR?

Selectează, pe o fișă, proverbe despre carte.

Citește-le în fața clasei, descifrându-le semnificația.

Afișați la PANOUL CLASEI cele mai interesante proverbe.

CE ȘTIM?

Se scrie întotdeauna:

- **într-o/într-un**
- **dintr-o/dintr-un**

CE AM DESCOPERIT?

Se scrie **întruna** când are înțelesul de „continuu”.

Când are înțelesul de „într-o” se scrie **într-una**.

Exemplu:

Într-una din zile, m-am plimbat întruna.

Se păstrează scrierea cu „î” în cazul cuvintelor care încep cu această literă și primesc înaintea lor o silabă.

Exemple:

început - **ne**început
întors - **re**întors

PREZENTAREA UNEI CĂRȚI

Prezintă colegilor tăi o carte citită care ți-a plăcut.

Precizează:

- titlul;
- autorul;
- personajele;
- tema/subiectul povestit;
- mesajul transmis (învățătura transmisă).

ÎȚI AMINTEȘTI?

Textul scris în versuri este o **poezie**.

Un text în versuri poate fi organizat în **strofe** de câte două sau mai multe **versuri**.

CE ÎNSEAMNĂ...?

spaimă: teamă, frică

intelectual: persoană cu o educație temeinică

ipocrizie: prefăcătorie
zevzeacă: proastă, smințită

zel: hărnicie, sârguință

În bibliotecă

(fragment)

de Ana Blandiana

Ce **spaimă**, ce emoții, ce scandal:
Am descoperit printre cărți un șoricel **intelectual!**

La început, ca să nu pară
Că are gusturi prea ciudate,
A mâncat într-o doară
Cartea de bucate;

Apoi, ca să nu mă sperie prea tare,
Câtva timp a înfulecat numai dicționare;

.....
Și a dus **ipocrizia** atât de departe,
Încât a jurat să nu se mai atingă de nicio carte.

Dar n-a rezistat mai mult de o zi
Și a început a ronțai poezii.

Ba, pentru că îl tentează drumul spre glorie,
A înghitit și câteva cărți de istorie,

Iar tabla înmulțirii fiindu-i simpatică,
A gustat și din câteva cărți de matematică.

Cât rămăsese numai literatură
Nu mă speriasem peste măsură.

Era clar că nu puteam aștepta ca o **zevzeacă**
Să-mi mestece întreaga bibliotecă;

Și plină de **zel**,
M-am apucat să-i scriu un bilețel:

„Mult stimabile domnule șoarece,
Mă văd nevoită să vă scriu deoarece

Cred că e de datoria mea să specific
Că sunteți urmărit de motanul Arpagic,

Care susține, prin miorlăituri iscusite,
Că nu se lasă până nu vă înhite.

Drept care
Îmi permit să vă sfătuiesc
Să plecați la plimbare [...].“

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citiți, în perechi, câte o strofă.
3. Citește:
 - versul în care este amintit numele motanului;
 - strofa compusă din patru versuri;
 - conținutul bilețului adresat șoricelului.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Cine pătrunsese în bibliotecă?
2. Ce cărți mâncase șoricelul?
3. Ce măsură a luat stăpâna bibliotecii? De ce?
4. JURNALUL DUBLU
Selectează, din poezie, versurile corespunzătoare explicațiilor date.
Completează, în caiet, un tabel asemănător.

VERSURI	EXPLICAȚII
...	Pătruns în bibliotecă, șoricelul era considerat un pasionat al vieții lor.
...	Stăpâna bibliotecii trebuia să ia măsuri.
...	Ea îi spuse șoricelului că este urmărit.

CE AM DESCOPERIT?

Un text în versuri poate prezenta un șir de întâmplări la care participă personaje.

POȚI SĂ-ȚI EXPRIMI O EMOȚIE?

Asociază senzația produsă de citirea poeziei cu un ritm sau cu o melodie.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

- Dacă vrei să cunoști peripețiile și aventurile motanului Arpagic, citește poeziile din volumul *Întâmplări din grădina mea*, de Ana Blandiana.
- Prezintă-le și colegilor tăi!

CE ȘTIM?

Elementele care compun o carte sunt:

- coperta;
- cotorul;
- filele.

Există mai multe tipuri diferite de cărți.

CE AM DESCOPERIT?

Cărțile se pot cumpăra din librărie sau se pot împrumuta de la bibliotecă.

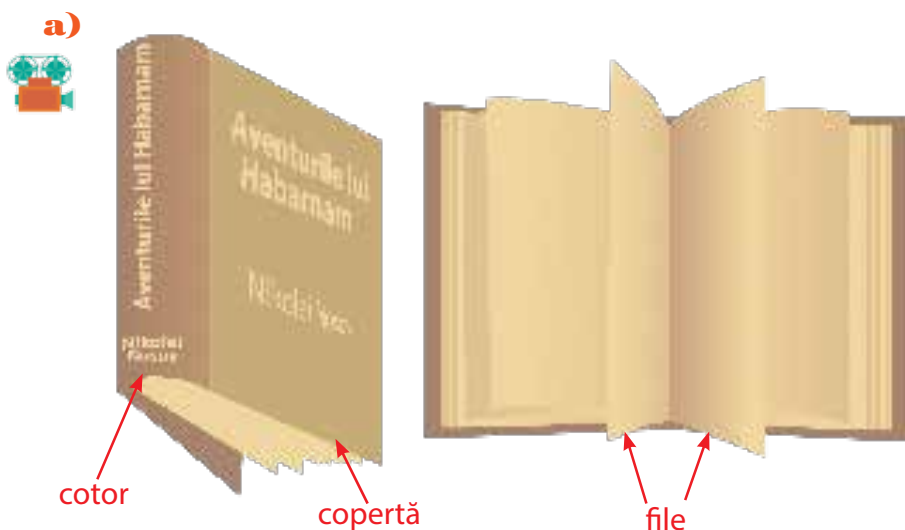
ÎȚI AMINTEȘTI?

- Copertele se acoperă pentru a nu se deteriora.
- Folosim semnul de carte pentru a marca pagina la care am ajuns cu lectura.
- Nu îndoim filele și nu scriem pe carte. Astfel, păstrăm paginile drepte și curate.

COLȚUL CĂRȚII

Amenajați, în clasă, un colț al cărții, în care să păstrați cărți de poezii, povești, basme, povestiri, cărți de colorat, reviste pentru copii cu tematică diversă, enciclopedii, dicționare ș.a.

Utilizați cărțile în activitățile desfășurate în clasă.

CUM E ALCĂTUITĂ O CARTE?

- Numește componentele unei cărți.
- Precizează:
 - ce se scrie pe copertă;
 - ce rol are coperta;
 - câte pagini are o filă;
 - care este rolul paginii de Cuprins;
 - de unde putem procura cărți.

- Numește tipuri de cărți pe care le-ai utilizat.

TU ȘTII SĂ UTILIZEZI BIBLIOTECA?**1. Vizitați bibliotecă școlii.**

Observați:

- cum este organizat spațiul pentru cărți/spațiul pentru lectură;
- ce cuprinde o fișă de împrumut;
- unde și cum sunt înregistrate cărțile (după autor, după tematică ș.a.).

2. Caută în bibliotecă volumul *Cartea cu jucării*, de Tudor Arghezi.

- Precizează etapele pe care le parcurgi pentru identificarea cărții căutate.
- Solicită informații de la bibliotecar.

TU ȘTII SĂ FORMULEZI O SOLICITARE?

Observați imaginile.

- Realizați, în perechi, dialoguri potrivite situațiilor ilustrate.
- Adaptați exprimarea la situațiile date:
 - claritatea și corectitudinea solicitării;
 - modul de adresare (familiară/politicoasă).

CUM PRONUNȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Motivează folosirea ghilimelelor în text.
2. Citește dialogul. Observă scrierea cuvintelor marcate.

- Cu ce cuvânt poate fi înlocuit „numai”, fără a schimba înțelesul enunțului?

3. Completează spațiile libere, folosind „numai” sau „nu mai”.
Șoarecele a mâncat cărțile din bibliotecă, lăsându-le pe cele de literatură. Stăpâna bibliotecii putea tolera dezastrul. motanul Arpagic îi poate veni de hac.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

Identifică înțelesul cuvântului „drept” în enunțurile date.

Bradul crescuse **drept** spre cer.

Judecătorul trebuie să fie un om **drept**.

A învăța este un **drept** fundamental al copiilor.

Furnica mi-a luat brațele **drept** niște crăci.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Adresarea politicoasă este o formă de respect față de tine însuși, apoi față de cei din jur.

Ne adresăm politicos oricui, indiferent de vârstă, gen, ocupație etc.

CE AM DESCOPERIT?

Se scrie „numai”, într-un singur cuvânt, când are înțelesul „doar”.

Se scrie în două cuvinte când acestea sunt urmate de un cuvânt care exprimă o acțiune.

Exemple:
nu mai plânge
nu mai scrie...

JOC: FAMILIA DE CUVINTE

Adaugă termenilor dați alții care fac parte din aceeași familie de cuvinte.

carte, cărticică, cărțu-lie ...

TU ȘTII SEMNIFICAȚIA PROVERBELOR?

Vorba dulce mult aduce.

Cuvântul întâi să-l cioplești, apoi să-l rostești.

Respectă ca să fii respectat.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Textul care transmite informații din viața reală se numește **text nonliterar**.

CE ÎNSEAMNĂ...?

manuscris: text scris de mână, netipărit

editură: instituție în care se pregătesc cărțile pentru tipărire

redactor: persoană care pregătește manuscrisul pentru tipărire

tehoredactor: persoană care pregătește grafic și tehnic cartea

tipografie: întreprindere în care se execută tipărirea cărților, ziarelor etc.

Povestea cărții mele

de Mihaela Iordache

Când era mai mică, fetița mea mă ruga mereu să-i spun o poveste nouă. Dar fiecare poveste nouă se învechea atât de repede, încât trebuia să vină alta să-i ia locul. Așa se face că am scris pentru ea mai multe povești. Și fiindcă îi plăceau foarte tare, m-am gândit că ar fi frumos să le citească și alți copii. Nu mai publicasem niciodată o carte și nu prea știam de unde să încep. Primul meu gând a fost să caut o **tipografie**. Curând însă am descoperit că a tipări o carte nu este începutul, ci mai degrabă finalul drumului pe care îl are o carte de parcurs. Totul începe, de fapt, într-o **editură**.

Primul pas a fost să pun la punct **manuscrisul**. Adică să adun toate poveștile la un loc. Nu a fost ușor, pentru că le scrisesem pe foi, pe carnețele, oriunde îmi era la îndemână. A trebuit să le transcriu frumos, citeț, ca să poată fi citite și de altcineva. Aș fi putut să le scriu și la calculator, dar am preferat să le așez pe hârtie, ca să le pot răsfoi oricând.

Am trimis manuscrisul la o editură și m-am pus pe așteptat... A fost de neuitat ziua în care mi-au spus că le plac poveștile mele și că vor să le publice! Apoi am făcut cunoștință cu **redactorul** cărții. Nu îmi era prea clar cu ce se ocupă acesta, dar aveam să aflu că are un rol important. După ce a citit manuscrisul, mi-a recomandat, de exemplu, să așez în altă ordine poveștile și să renunț la un text care nu era prea

bine scris. Tot el a corectat foarte atent poveștile, astfel încât să nu scape nicio greșală de literă, de ortografie sau de punctuație, și mi-a propus un format potrivit pentru o carte adresată copiilor, adică o dimensiune mai mare a literelor și a paginii.

Următoarea etapă a fost întâlnirea cu ilustratoarea poveștilor. Împreună am stabilit câte desene vor fi și care scene din povești vor fi ilustrate. Cărticica mea începea să prindă contur și eram foarte bucuroasă! Când textul și desenele au fost gata, a venit rândul **tehnoredactorului** să le pună laolaltă și să le așeze frumos în pagină. La final, cărticica a primit „*Bun de tipar*”, s-a stabilit numărul de exemplare și tipul de hârtie potrivit și a fost trimisă la tipografie.

Experiența publicării mi s-a părut foarte interesantă și cred că povestea mea poate fi de folos și altor autori aflați la început de drum. Cel mai important lucru pe care l-am învățat a fost acela că fiecare carte este unică. Trebuie s-o trimiți în lume, spre cititorii ei, în hainele cele mai potrivite, care să-i pună în valoare toate calitățile. Iar pentru asta, autorul are nevoie de o echipă întreagă de colaboratori.

(din revista *Lumea cărților*, nr. 1/2010)

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.
2. Citiți în lanț, fiecare câte un enunț.
3. Citește:
 - fragmentul în care autoarea își exprimă părerea despre carte;
 - alineatul care reprezintă activitățile realizate de redactor;
 - enunțul care exprimă o bucurie.
4. Transcrie enunțul în care este denumită instituția unde ia naștere cartea.
5. LECTURĂ ACTIVĂ
 - Reia citirea fragmentelor care ilustrează etapele realizării unei cărți.
 - Notează, în caiet, aceste etape.
 - Povestește oral fragmentele, pe baza notițelor și a schemei realizate. Folosește în povestire cuvintele: „mai întâi”, „apoi”, „în același timp”, „în cele din urmă”.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. De cine este scrisă o carte?
2. Cu ce fel de litere este scris manuscrisul?
3. Cine se ocupă de pregătirea manuscrisului pentru tipărire?
4. Unde se trimite manuscrisul tehnoredactat?
5. Ce fel de litere se folosesc la tipărirea cărților?
6. De ce trebuie să respectăm cărțile?
7. Câte etape sunt în realizarea unei cărți?

CE PĂRERE AI ...?

Este corect să îmi scriu numele pe cărțile din biblioteca proprie?
Argumentează.

CUM FAC ...?

Realizează o schemă prin care să illustrezi etapele de realizare a unei cărți.

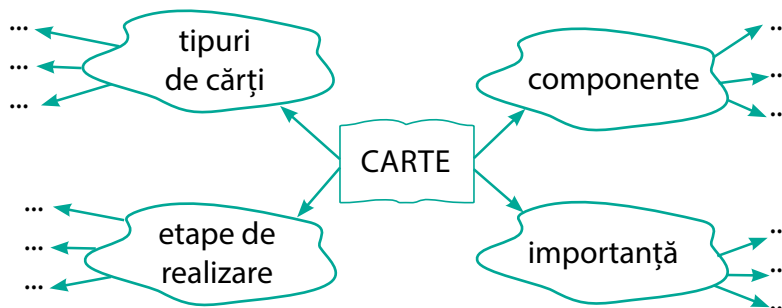
Folosește informațiile selectate pe parcursul LECTURII ACTIVE.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

- Citește textul *Povestea cărții de povești*, de Emilia Căldăraru.
- Notează învățătura desprinsă din text.

8. Completează, în caiet, CIORCHINELE, cu termeni pe care îi asociezi cuvântului „carte”.

CE ȘTIM?

Cartea este scrisă cu litere de tipar.

CE AM ÎNVĂȚAT?

În realizarea cărților se folosesc litere de tipar, mici și mari:

- drepte → aA, bB
- înclinate → aA, bB
- îngroșate → **aA, bB**

AUDIEM, ÎNVĂȚĂM!

Audiați instrucțiunile de realizare a unei cărți oferite de învățător sau dintr-un clip înregistrat.

CUM REALIZEZ UN PLAN DE LUCRU?

- Mă informez și adun materialele necesare.
- Urmez etapele de lucru stabilite.
- Lucrez aplicând instrucțiunile și informațiile.
- Finalizez lucrarea și o expun.

CUM ESTE SCRISĂ CARTEA?

1. Observă titlul unui manual al tău, apoi titlul textului.
 - ◆ Ce fel de litere de tipar s-au folosit?
 - ◆ De ce crezi că se folosesc astfel de litere pentru titluri?
2. Observă textul „Povestea cărții mele”.
 - ◆ Ce fel de litere de tipar s-au folosit pentru scrierea cuvintelor necunoscute în text? Dar pentru cuvintele „*Bun de tipar*”?
 - ◆ Cu ce fel de litere sunt scrise, în general, textele?
 - ◆ De ce crezi că s-au folosit tipuri diferite de litere în scrierea manualului?
3. Selectează, din textul „Prima zi de școală”, de Mihaela Deleanu, cuvinte sau enunțuri scrise cu litere:
 - ◆ mici/mari, drepte;
 - ◆ mici/mari, înclinate;
 - ◆ mici/mari, îngroșate.

Explică folosirea acestora în fiecare caz.

CUM POT REALIZA O CARTE?

(proiect)

Realizează o lucrare cu titlul „Cartea mea”.

- Stabilește tematica lucrării și pune-i un titlu potrivit.
- Stabiliți, în clasă, un set de criterii de evaluare a lucrărilor finalizate, după ce ați audiat instrucțiunile de lucru.
- Întocmește un plan individual de lucru.
- Realizează conținutul (text și imagini) potrivit tematicii alese.
- Lucrează potrivit etapelor stabilite.
- Expuneți lucrările și realizați un tur al galeriei. Prezintă-ți lucrarea!
- Alegeți cele mai reușite lucrări. Argumentați alegerea.

JOC DE ROL

Imaginați-vă un dialog în următoarea situație de comunicare: sunteți litere mari și mici de tipar, drepte, înclinate sau îngroșate, care vor fi folosite pentru tipărirea textului *Matilda*, de Roald Dahl. Despre ce ați discuta?

TU ȘTII SĂ SOLICIȚI INFORMAȚII?

Observă imaginile. Citește dialogurile.

- Formulează întrebări prin care să soliciți informații despre activitățile care au fost derulate pentru obținerea produselor ilustrate.

Exemplu: Ce ai făcut mai întâi? Și apoi? Dar în cele din urmă?

CUM PRONUȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Completează cuvintele cu litera potrivită.

î preună

i ustrație

î bujorat

î frumusețare

i prima

î țeles

2. Observă enunțurile.

Am citit o dată cartea.

Am citit încă o dată cartea.

Am recitit cartea.

- Există vreo diferență între enunțuri? Explică.

3. Transformă cuvintele, ca în model.

scris

tipărit

distribuit

ascultat

rescris

...

...

...

4. Desparte în silabe cuvintele date: manual, recreație, ilustrație, bucurie, tipografie, anual.

- Corecțai-vă în perechi.

- Ce observi?

- Selectează, din text, și alte cuvinte care se încadrează aceleiași reguli.

CE ȘTIM?

Se pronunță și se scrie întotdeauna **m** înainte de **p** sau **b**.

CE AM DESCOPERIT?

Pentru a exprima o acțiune care se repetă, pun în fața cuvântului silaba „re”, eliminând formulări ca: „din nou”, „încă o dată” ș.a.

ÎȚI AMINTEȘTI?

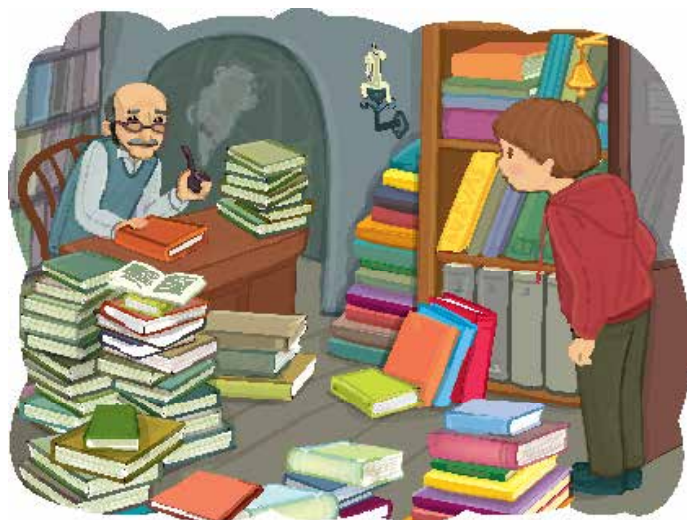
Există cuvinte ce conțin grupurile de sunete „ua” și „ie” care nu aparțin aceleiași silabe, ci se află în silabe diferite.

BURSA POVEȘTILOR

Gândiți-vă la o carte ca la un personaj de poveste.

Identificați întâmplări interesante prin care poate trece cartea.

Creați povești pe care să le prezentați în clasă. Notați subiectul cel mai interesant și afișați-l la PANOUL CLASEI.

Povestea fără sfârșit

după Michael Ende

Ușa fu deschisă atât de violent încât micuțul ciorchine de clopoței de alamă atârnat deasupra ei se porni să sune cu zgomot și nu se mai liniști multă vreme.

Făptașul zarvei era un băiat grasun, de vreo zece sau unsprezece ani. În fața lui se afla o încăpere lungă și îngustă, ce se pierdea spre fund în semiîntuneric. De-a lungul pereților, până sus, la tavan, erau rafturi înșesate cu cărți de toate mărimile și de toate formele. Pe podea se îngrămădeau maldăre de tomuri

uriașe, iar pe câteva mese se înălțau stive de cărți mai mici, legate în piele și având cotorul auriu. Din spatele unui zid de cărți înalt cât un om mare, în celălalt capăt al încăperii, se zărea lumina unei lămpi. Iar printre razele ei se ridica, din când în când, câte un rotocol de fum. Era limpede că acolo ședea cineva și, într-adevăr, băiatul auzi acum un glas, spunându-i destul de răstit, de după zidul de cărți:

— N-aveți decât să vă mirați stând înăuntru sau afară, dar închideți ușa.

— Mă numesc Bastian, spuse băiatul. Bastian Balthasar Bux.

Bastian își dădu seama că tot timpul se uitase fix la cartea pe care o avea în mână domnul Koreander.

Ridică volumul și-l privi pe toate părțile. Era legat în mătase arămie și lucea când era înclinat într-o parte sau alta. Răsfoindu-l în grabă, văzu că textul era tipărit cu două feluri de litere. Nu părea să conțină poze, avea în schimb inițiale mari și minunate ilustrate. Uitându-se încă o dată mai bine la scoarțe, descoperi pe ele doi șerpi, unul deschis și unul închis la culoare, mușcându-și unul altuia coada și alcătuiind astfel un oval. Iar în oval era scris, cu litere ciudate, întortocheate, titlul:

Povestea fără sfârșit

E un lucru tare misterios cu pasiunile omenești, iar în cazul copiilor totul se petrece la fel ca în cazul celor maturi. Cei copleșiți de o pasiune n-o pot explica, iar cei care nu au trăit niciodată ceva asemănător nu pot înțelege. În cazul lui Bastian Balthasar Bux, pasiunea erau cărțile.

Cine n-a citit niciodată pe ascuns, sub plapumă, la lumina unei lanterne de buzunar, fiindcă tata sau mama sau vreo altă persoană grijulie a stins lumina pe motivul bine intenționat că acum trebuie să dormi, căci mâine te scoli devreme? Cine n-a vărsat niciodată lacrimi amare, fie pe față, fie în ascuns, fiindcă o poveste minunată se sfârșea și urma despărțirea de personajele alături de care luaseși parte la atâtea aventuri?

Bastian se uita țintă la titlul cărții, simțind cum îl lua ba cu frig, ba cu cald. Da, asta era, la asta visase de atâtea ori și asta își dorise de când fusese cuprins de pasiunea sa: o poveste care să nu se sfârșească niciodată! Cartea tuturor cărților!

LECTURĂ CREATIVĂ

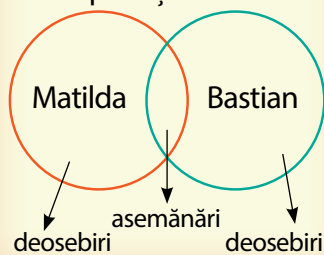
1. Lucrați în grup.

Fiecare grup rezolvă o cerință.

- Realizați o bandă desenată pentru a ilustra întâmplarea.
- Asociați o melodie întâmplării din text.
- Formulați enunțuri despre posibilul conținut al cărții.
- Identificați trăsături fizice și morale ale lui Bastian, așa cum reies din text.
- Scrieți un fragment prin care să explicați pasiunea pentru cărți.

2. Discutați, în perechi, despre asemănările și deosebirile dintre Matilda și Bastian.

Completați DIAGRAMA.

Cartea fermecată

Citește fragmentul.

„Nu știu literele, dar inventez povești când le privesc.

Poveștile citite de mine pe furiș, în cămară, nu le spun nimănui.

Acum stăm la soare. Tasia povestește o întâmplare despre ce se petrece atunci când stelele cad. Intervin și eu, spunându-mi părerea.

— Fiecare stea e legată de tavanul cerului cu o ață de păianjen. Când trece noaptea câte un liliac, rupe ața și cade steaua.

— De unde știi? întrebă Tasia.

— Am citit undeva. Am o carte groasă, legată cu piele și scrisă cu aur.

— Te rog să mi-o arăți și mie! spune Tasia.

— E în cămara veche.

Tasia o privește. Cartea mea cu visuri, cu stele, cu liliaci, cu povești era un **dicționar**.”

(după Otilia Cazimir, *Cartea cu visuri, cu stele, cu povești*)

1. Răspunde la întrebări.

- Despre ce vorbește Tasia?
- Ce credea despre stele cealaltă fetiță?
- Cum crezi că citea aceasta, deși nu știa literele?

2. Transcrie enunțul în care este menționat un tip de carte.

3. Transcrie enunțurile, completând spațiile libere.

- „Când trece noaptea câte un liliac, rupe ața și cade steaua” este un enunț care exprimă o
- În fragment, enunțul „.....” reprezintă o solicitare de informații.
- Enunțul „— Te rog să mi-o arăți și mie!” exprimă o familiară.

4. Precizează tipul de litere folosite pentru a scrie:

- titlul textului;
- enunțurile din text;
- numele cărții.

5. Formulează enunțuri în care să evidențiezi înțelesurile diferite ale cuvântului „liliac”.

6. Selectează câte un cuvânt care să conțină, în aceeași silabă, grupul de sunete:

- ea; • ua; • ia.

7. Formulează/Adresează:

- o cerere familiară colegului de bancă;
- solicitarea unei informații doamnei învățătoare;
- o cerere politicoasă unui vecin.

8. Identifică trei tipuri diferite de litere de tipar, care s-au folosit în scrierea textului.

JOCUL IMAGINAȚIEI

Completați enunțurile date.

Selectați-le pe cele mai reușite și afișați-le la PANOUL CLASEI.

- Când vine toamna, sufletul copacilor ...
- Dimineața, soarele ...
- Dacă ar avea suflet, vântul ...

CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU?

1.

- S - selectează unul dintre cuvinte;
- B - selectează două dintre cuvinte;
- FB - selectează cele trei cuvinte indicate.

2.

- S - răspunde corect la una dintre întrebări;
- B - răspunde corect la două dintre întrebări;
- FB - răspunde corect la cele trei întrebări.

3.

- S - formulează unul dintre enunțuri;
- B - formulează două dintre enunțuri;
- FB - formulează cele trei enunțuri, utilizând ilustrațiile date.

4.

- S - transcrie varianta corectă de răspuns a unui enunț;
- B - transcrie varianta corectă de răspuns a două enunțuri;
- FB - transcrie varianta corectă de răspuns a celor trei enunțuri date.

	1	2	3	4
S				
B				
FB				

Mă simt:

Citește fragmentul.

„George a primit o carte. Rupe o foaie din ea.

— Ce ghinion pe această carte să nimerească la așa un copil! zise foaia. Dacă ai ști povestea ei...

— Te rog, spune-mi-o! spuse George.

— Demult, un scriitor a muncit să scrie poveștile cu litere fermecate. Ilustratorul a pictat poveștile de pe fiecare pagină și de pe copertă. A venit apoi tipograful care a ales literele pentru tipar. Legătorul a legat cartea filă cu filă.

— Ce mulți oameni au muncit pentru ea! Draga mea foaie, voi îndrepta răul făcut! Te voi lipi la locul tău, în carte. Acum știi cât de mult prețuiești.”

(după Emilia Căldăraru, *Povestea cărții cu povești*)

1. Selectează, din text, cuvinte care denumesc elementele componente ale unei cărți.

2. Răspunde la întrebări:

- Cine îi spune lui George povestea cărții?
- Ce persoane lucrează pentru apariția acesteia?
- Ce a înțeles George?

3. Observă imaginile.

• Formulează o solicitare de informații, o cerere familiară și o cerere politicoasă.

4. Transcrie doar varianta corectă de răspuns.

a) Textul *Povestea cărții cu povești* este:

- o povestire;
- o poezie;
- un text nonliterar.

b) Fragmentul dat este scris cu litere:

- mici, mari și drepte, de tipar;
- mici, mari și înclinate, de tipar;
- mici, mari și îngroșate, de tipar.

c) Enunțul „— Te rog, spune-mi-o!” exprimă:

- o cerere familiară;
- o cerere politicoasă;
- o solicitare de informații.

UNITATEA TEMATICĂ

3

De unde vine Toamna?

Ce vom descoperi împreună?

- ◆ cum delimităm un text în fragmente logice;
- ◆ cum așezăm un text narativ sau un text în versuri în pagina caietului;
 - ◆ cum oferim informații;
- ◆ din ce cauză nu putem înțelege un mesaj oral;
 - ◆ care este ortografia unor cuvinte;
 - ◆ cum descriem o ființă;
- ◆ când folosim punctele de suspensie.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Întâmplările povestite se petrec într-o ordine firească.

CE ÎNSEAMNĂ...?

acru: (aici) unitate de măsură pentru suprafețe mari

gest: (aici) faptă sau purtare cu o anumită semnificație

nobil: (aici) deosebit, ales, mărinimos

Un gest nobil

după Alan Alexander Milne

La jumătatea drumului dintre casa lui Winnie și casa lui Purceluș se afla un Locșor Gânditor, unde se întâlneau ei câteodată, atunci când voiau să stea împreună. Și, pentru că era călduț și ferit de vânt, se așezau acolo o vreme și se întrebau cum să se mai joace.

Într-o duminică de toamnă, când vântul măturase peste noapte toate frunzele din copaci și încerca să măture chiar și crengile, Winnie și Purceluș se întâlniră, ca de obicei, în Locșorul Gânditor.

— Eu cred că ar fi bine să mergem pe Strada Puh ca să-i facem o vizită lui Aiurel, a zis Winnie. Dacă i-a suflat vântul căsuța, poate are nevoie să i-o construim noi la loc.

— Haide să îi vizităm pe toți, a zis Purceluș. Le facem o vizită pentru că azi e joi și mergem să le urăm tuturor o Joi Foarte Fericită!

Au pornit la drum prin vântul puternic. Întâi au luat o gustărică acasă la Winnie, apoi au pornit către casa lui Kanga, ținându-se bine unul de celălalt și strigând: „Nu-i așa?“, „Poftim?“, „Nu te aud!“. De la Kanga au luat-o spre lepure cu mare viteză pentru că li s-a părut foarte frig.

Când au ajuns la Christopher Robin, s-au bucurat să-l știe acasă, mai ales că era ora ceaiului. Au băut un ceai și au apucat-o spre Strada Puh, spre casa lui Aiurel.

— Bună, Aiurel! au strigat ei veseli.

— Aaa! exclamă Aiurel. V-ați răătăcit?

— Nu. Am venit să-ți facem o vizită, a zis Purceluș. Voiam să vedem ce mai face casa ta. Uite, Puh, e încă în picioare!

— Păi, noi ne bucurăm că te-am găsit cu bine! interveni Purceluș. Ne ducem să-i facem o vizită și lui Bufniță.

— La revedere! a zis Aiurel.

Cei doi au intrat în Pădurea de o Sută de **Acri**, ascultând vuietul furtunii printre coroanele copacilor.

— Bună, Bufniță! au zis ei.

— Poftiți! Luați loc! i-a invitat Bufniță, cu amabilitate.

Deodată s-a auzit un pârâit puternic. Totul a alunecat întorcându-se cu susul în jos. Casa Bufniței fusese dărâmată, cei trei prieteni ieșind cu greu din dărâmături.

— Nu fi trist! Îți căutăm noi o casă! vorbi Winnie către Bufniță.

— Casa mea...

Auzind zgomotul puternic, prietenii lor, Kanga, Ru, lepure și Christopher Robin, au venit în grabă și l-au ajutat pe Bufniță să-și strângă scaunele, tablourile, covorul și alte lucruri, ca să fie gata de mutat.

În cele din urmă, Purceluș a făcut un **gest nobil** și i-a cedat Bufniței casa lui.

— E o casă perfectă pentru tine! a zis Purceluș. Fii fericită în ea!

— Dar tu?

— Eu..., zise încurcat Purceluș, eu...

— Va veni să locuiești cu mine! spuse Winnie. Nu-i așa, Purceluș?

— Mulțumesc, Winnie! Mi-ar plăcea tare mult.

Și Purceluș îi strânse încântat mâna lui Winnie.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.
2. Citiți în lanț, fiecare câte un enunț.
3. Citiți pe roluri.
4. Transcrie, din text, câte un enunț care să exprime:
 - o informație;
 - o mirare;
 - o întrebare.
5. Ordonează enunțurile potrivit succesiunii întâmplărilor din text.
 - Cei doi pornesc spre prietenii lor în Joia Fericită.
 - Casa Bufniței se dărâmă.
 - Winnie și Purceluș se întâlnesc la Locșorul Gânditor.
 - Casa lui Aiurel nu fusese luată de vânt.
 - Purceluș face un gest nobil.
6. Realizează delimitarea fragmentelor din text, potrivit enunțurilor ordonate anterior.

Notează, în caiet, limitele fiecărui fragment, ca în model.

fragmentul 1 → „La jumătatea drumului... în Locșorul Gânditor.”

fragmentul 2 → „- Eu cred”

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Explică gestul făcut de Purceluș pentru Bufniță.
2. Continuă explicația pe care încearcă să o dea Purceluș Bufniței.

CE ȘTIM?

Fiecărei fapte din firul povestirii îi corespunde un fragment.

CE VREM SĂ ȘTIM?

Cum delimităm textul în fragmente logice?

CE AM ÎNVĂȚAT?

Etape de lucru:

- citim atent textul;
- intuim etapele acțiunii;
- identificăm limitele fiecărui fragment.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

Află despre peripețiile lui Winnie, Purceluș și ale prietenilor săi din cartea *Căsuța din Strada Puh*, de A.A. Milne.

ÎȚI AMINTEȘTI?

- Data se scrie sus, în dreapta.
- Titlul se scrie în mijlocul rândului.
- Numele autorului unui text se scrie sub titlu.
- Între numele autorului și text se lasă un rând liber.
- Respectăm alineatele textului.
- Scriem caligrafic, respectând ortografia și punctuația.

REPETĂ MESAJUL!

— Poftim?
Ce-ai spus?

— Nu te aud!

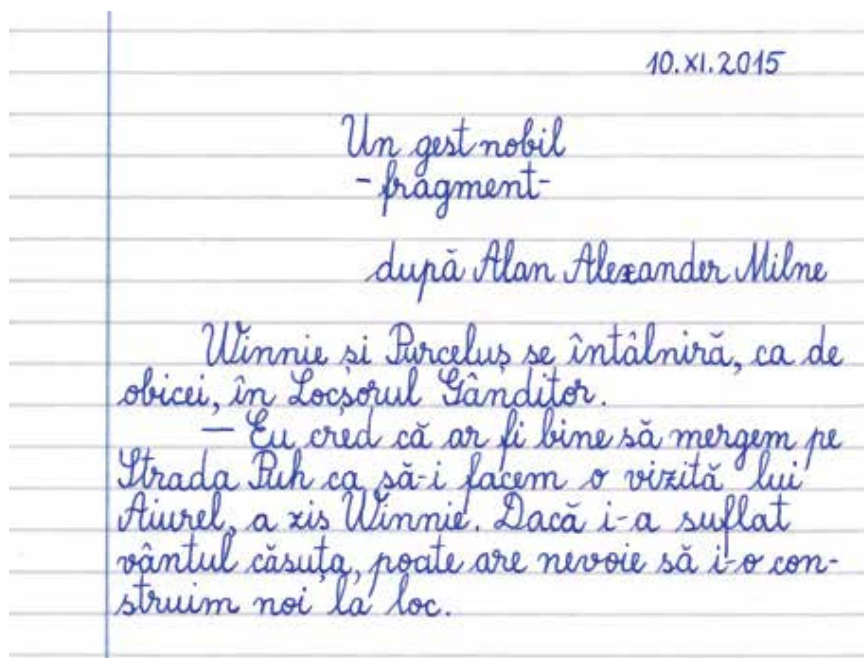
- Din ce cauză nu se puteau auzi cei doi prieteni?
- Identifică și alte cauze ale neînțelegerii unui mesaj oral.
- Cum soliciți repetarea mesajului?

CE AM DESCOPERIT?

- Formulez enunțurile clar și corect.
- Nu mă abat de la subiectul discuției.

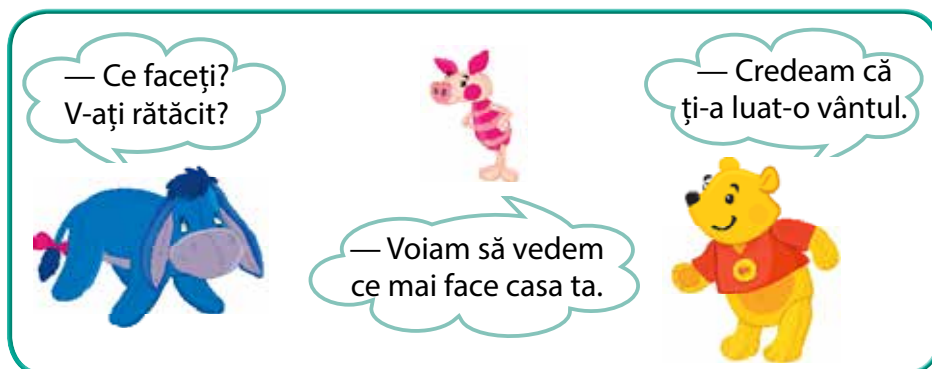
CUM AȘEZI ÎN PAGINĂ UN TEXT?

1. Observă așezarea corectă în pagina caietului a următorului fragment de text.

2. Copiază fragmentul oferit mai sus, ca model, respectând normele de așezare în pagină.
 - Corecți-vă în perechi.
3. Transcrie primul fragment al textului *Matilda*, după Roald Dahl.

TU ȘTII SĂ OFERI INFORMAȚII?

1. Citește dialogul dintre Aiurel, Purceluș și Winnie.
 - Ce întreabă Aiurel?
 - Ce informații îi oferă Purceluș despre vizita lor?
 - Cum sunt formulate enunțurile?
2. Realizați, în perechi, dialoguri în care să oferiți informații despre:
 - viața de școlar;
 - o carte citită;
 - o activitate din timpul liber.

CUM PRONUȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Citește enunțurile.

- Ce exprimă enunțul rostit de Winnie? Dar cel spus de Purceluș?
- Observă scrierea cuvintelor marcate.
- Există vreo diferență între scrierea acestor cuvinte? Cum este marcată, în scris, această diferență?

2. Formulează enunțuri, ca în model.

Fii cuminte!
Nu fi neastâmpărat!

3. Explică folosirea virgulei în enunțurile date.

- „— Bună, Bufniță! au zis ei.”
- „[...] au luat o gustărică, au pornit spre Kanga, au alergat spre lepure.”

Selectează, din text, alte enunțuri asemănătoare.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Transformă cuvintele, ca în model.

frig	trist	singur	gând
înfrigurat

2. Înlocuiește litera marcată, pentru a obține cuvinte noi.

toamnă	ceai	căsuță	frunze
doamnă

3. Scrie cuvinte cu înțeles:

- asemănător pentru: **copac**, **casă**, **a suflat**;
- opus pentru: **nobil**, **au apucat**, **câteodată**.

CE AM DESCOPERIT?

Se scrie întotdeauna:

Fii bun!
Fii ascultător!
Fii harnic!

Nu fi rău!
Nu fi obraznic!
Nu fi leneș!

JOCUL ÎNDEMNURILOR

Construiți, în perechi, îndemnuri, folosind:

— Fii ...!

— Nu fi ...!

ÎȚI AMINTEȘTI?

Virgula (,) separă:

- cuvintele unei enumerări;
- cuvântul strigat de restul enunțului.

JOCUL ÎNSUȘIRILOR

Găsește cât mai multe însușiri pentru obiectele, ființele și fenomenele date.

Folosește și informații din text:

- vânt - puternic, ...
- căsuță - ...
- prieten - ...
- drum - ...
- gest - ...

▶▶▶▶▶ PANOUL CLASEI

Realizați frunze pictate în culorile toamnei.

Scrieți fiecare câte o întrebare care vă preocupă, în legătură cu anotimpul toamna. Afișați-le la panou, apoi discutați încercând să formulați răspunsuri la întrebări, folosind și cunoștințele de la alte discipline.

CE ȘTIM?

Textul în versuri care prezintă o întâmplare la care participă personaje este un **text narativ** (o povestire în versuri).

CE ÎNSEAMNĂ...?

baladă: povestire în versuri a unei întâmplări

țarină: câmp, întindere de pământ cultivat

zăludă: zăpăcită, năucită, tulburată

ciumăfai: plantă ierboasă toxică

văgăună: adâncitură în pământ, scobitură

humă: rocă (material care se găsește în alcătuirea solului) folosită în trecut la construcția caselor

Balada unui greier mic

de George Topîrceanu

Peste dealuri zgribulite,
Peste **țarini** zdrențuite,
A venit așa, deodată,
Toamna cea întunecată.

Lungă, slabă și **zăludă**,
Botezând natura udă
C-un mănunchi de **ciumăfai**, –
Când se scutură de ciudă,
Împrejurul ei departe
Risipește-n evantai
Ploi mărunte,
Frunze moarte,
Stropi de tină,
Guturai...

Și cum vine de la munte,
Blestemând
Și lacrimând,
Toți ciulinii de pe vale
Se pitesc prin **văgăuni**,
Iar măceșii de pe câmpuri
O întâmpină în cale
Cu grăbite plecaciuni...

Doar pe coastă, la urcuș,
Din căsuța lui de **humă**
A ieșit un greieruș,
Negru, mic, muiat în tuș
Și pe-aripi pudrat cu brumă:

— Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Nu credeam c-o să mai vii
Înainte de Crăciun,
Că puteam și eu s-adun
O grăunță cât de mică,
Ca să nu cer împrumut
La vecina mea furnică,
Fiindcă nu-mi dă niciodată,
Și-apoi umple lumea toată
Că m-am dus și i-am cerut...

Dar de-acuș,
Zise el cu glas sfârșit
Ridicând un picioruș,
Dar de-acuș s-a isprăvit...

— Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Tare-s mic și necăjit!

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.
2. Citiți alternativ, în perechi, pe strofe.
3. Citiți pe roluri.
4. Citește:
 - versurile care îl prezintă pe greier;
 - strofa în care este descrisă toamna.
5. Observă așezarea textului în pagină.
 - Câte strofe are poezia?
 - Câte versuri are fiecare strofă?

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Ce anotimp este prezentat în prima parte a textului?
2. Ce semne ale toamnei sunt amintite în poezie?
3. Cine este personajul întâmplării prezentate?
4. De ce este necăjit greierul?
5. Ce îi reproșează el furnicii?
6. Cum este înfățișată toamna de către poet? Dar greierul?

7. AXA TIMPULUI

Desenează, în caiet, o axă asemănătoare celei date.

- Ordonează momentele întâmplării prezentate în text:
 - mânia greierașului;
 - apariția greierașului;
 - rugămintea greierașului;
 - sosirea toamnei.
- Plasează evenimentele pe axă.

CE AM DESCOPERIT?

Numărul de versuri poate să difere de la o strofă la alta în aceeași poezie.

Poetul atribuie însușiri omenești toamnei, dealurilor, ciulinilor, măceșilor, greierului. Acestea sunt prezentate drept **personaje**.

CE PĂRERE AI ...?

Este potrivit comportamentul furnicii?
Argumentează.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

- Citește poezia „Rapsodii de toamnă”, din volumul *Balade vesele și triste*, de George Topîrcănu.
- Notează, pe o fișă, versurile în care elemente ale naturii sunt prezentate ca niște ființe omenești.

CUM DESCRIU O FIINȚĂ?

1. Observă imaginea.
 - ◆ Citește dialogul dintre personaje.
 - Ce spune Iva despre greieraș? Dar Brunei?
 - Ce aspect descriu cei doi prieteni?
 - Cum se simte greierașul? De ce?
 - La ce aspect face referire el?
 - ◆ Recitește strofa în care greierașul se adresează toamnei.
 - Ce alte însușiri ale acestuia descoperim?
2. **GÂNDIȚI/LUCRAȚI ÎN PERECHI/COMUNICAȚI**
 - Citește strofele în care este prezentată toamna.
 - Notează, în caiete, elemente prin care este descrisă toamna.
 - Numește însușirile acesteia, pe baza elementelor selectate din text.
 - Comparați, în perechi, acest inventar de însușiri. Argumentați fiecare însușire. Completați lista.

CE AM DESCOPERIT?

O ființă poate fi descrisă după:

- aspectul fizic;
- fapte, vorbe care schițează însușiri sufletești.

ÎȚI AMINTEȘTI?

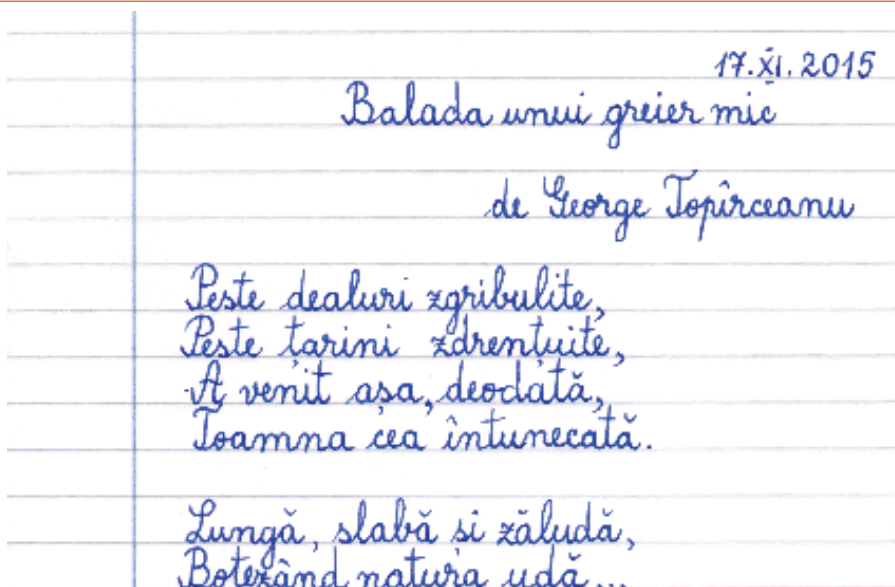
- Data se scrie în partea dreaptă a paginii.
- Titlul se scrie în mijlocul rândului următor.
- Numele autorului se scrie între titlu și text, în partea dreaptă.
- Între numele autorului și text se lasă un rând liber.
- Fiecare vers se scrie cu alineat.
- Între strofe se lasă un rând liber.
- Scriem caligrafic, respectând punctuația și ortografia cuvintelor.

3. JURNALUL DUBLU

Realizează, în caiet, un tabel asemănător celui dat. Explică versurile date. Selectează și alte versuri care ți-au plăcut.

VERSURI	EXPLICAȚII
„Lungă, slabă și zăludă Botezând natura udă”	...
„Toți ciulinii de pe vale Se pitesc în văgăuni”	...

CUM AȘEZ ÎN PAGINĂ UN TEXT ÎN VERSURI?

CUM PRONUŢ? CUM SCRUI CORECT?

1. Observă imaginea.

- Citește enunțurile, folosind intonația impusă de semnele de punctuație.
- Precizează ce transmite fiecare enunț.

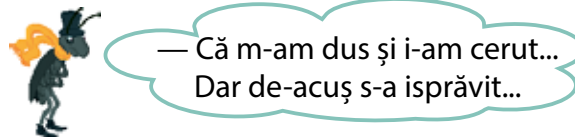
2. Completează casetele cu semnele de punctuație potrivite.

A venit toamna A adus ploi mărunte frunze uscate guturai
 Greierașul spune
 Furnicuțo mi-e tare foame Îmi dai și mie o grăunță

3. Formulează propoziții:

- alcătuite din unul, două sau mai multe cuvinte;
- care să transmită o informație, o urare, o întrebare.

4. Citește enunțurile.

- Observă punctele care s-au pus la sfârșitul fiecărui enunț. Ce rol crezi că au?
- Identifică, în textele studiate, alte situații de folosire a punctelor de suspensie. Precizează rolul acestora.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Adaugă cât mai multe însușiri ființelor date:

- furnica;
- albina;
- buburuza.

2. Transformă cuvintele, ca în model:

• greier	furnică	aripă	glas
• greieraș
• întuneric	împrumut	pudră	grabă
• întunecat

CE ȘTIM?

Propoziția este o comunicare orală sau scrisă, alcătuită din unul sau mai multe cuvinte.

Intonarea propozițiilor se face potrivit scopului comunicării:

- (.) → transmiterea unor informații, constatări;
- (?) → formularea unei întrebări;
- (!) → exprimarea unei mirări, unui îndemn, unei porunci, unei rugăminți.

CE AM DESCOPERIT?

Punctele de suspensie (...) marchează întreruperea cursului vorbirii.

În vorbire, punctele de suspensie sunt marcate printr-o pauză mare.

Punctele de suspensie indică uneori și lipsa unei părți dintr-un enunț sau dintr-un text.

Deseori, în textele literare, au rol artistic.

JOC DE ROL

Imaginează-ți dialogul dintre greieraș și vecina furnică.

Lucrați în perechi.

Prezentați dialogul în fața clasei.

JOCUL SEMNELOR DE PUNCTUAȚIE

Introduceți într-un săculeț jetoane pe care sunt scrise propoziții. Pe rând, câte un elev va extrage un jeton, va intona propoziția și îi va solicita unui coleg să precizeze semnul de punctuație potrivit.

Puișorii

după Emil Gârleanu

Sub lumina soarelui, la apus, pământul pare adâncit într-o odihnă neclintită; frunzele ațipesc, pregătindu-se pentru tihnitul somn al nopții. În depărtări, miriștile scânteiază singuratec, ca niște țesături de fir; iazul își așterne fața umedă, sorbind din lumina asfințitului. Din jos, din văi, răsună clopote; iar pe deal, în vii, doinește fluierul.

În aer, rândunelele se pregătesc de plecare; s-au adunat rând pe rând de prin părțile acestea și, de bucurie, în zbor nebun, străbat văzduhul ca niște săgeți. Atrase de întinsul sclipitor al

iazului, ele se lasă deasupra lui, ca o perdea, apoi, răzlețindu-se toate în ciripiri ascuțite, se avântă înspre păduricea de sălcii; ascunzându-se, rătăcesc prin frunzișul răcoros, apoi o iau de-a lungul miriștilor și se întorc iar în bătaia lină a aripilor.

Pe prisma casei, copilașul, îmbrăcat numai în cămășuță și cu capul gol, urmărește de mult jocul stolului de păsări, printre care se află și cei trei pui ai lui, din cuibul de humă de sub streășină. Îi căpătase în dar de la mămica lui.

De câte ori era neastâmpărat, mama îi spunea: „Fii cuminte, dacă vrei să-ți dau puii când or crește mari!” Și el a fost cuminte. Însă puii au crescut mari și la urmă au zburat! El îi văzuse cum au ieșit zilele trecute de s-au jucat prin aer, dar parcă niciodată nu zburaseră mai mult ca astăzi. Și-și cunoaște el destul de bine puii: sunt cei de la mijlocul șurii din dreapta, trei, unul lângă altul.

Păsărelele s-au odihnit puțin, apoi și-au șoptit nu-știu-ce, au scos un strigăt vesel și s-au ridicat deodată toate. Câteva dintre ele s-au despărțit o clipă din stol, au atins ușor streășina casei, apoi s-au pierdut iarăși în mulțimea celorlalte. Puișorii copilașului își luau rămas-bun de la el și de la cuibul lor de humă. Stolul mai ocoli de vreo două ori iazul, apoi se înălță și porni încet să lunece spre asfințit.

Copilașul privi lung stolul care se pierdea în adânc, apoi duse mâinile la ochi și începu să plângă.

Mama lăsă lucrul și veni în fugă de-l luă în brațe; în cuvinte dezmierdătoare îl întrebă ce are. Copilul nici nu putea vorbi de atâta năvală de lacrimi. Întinse mâna spre cer, îi arătă stolul care lunecă în zbor necurmat și de-abia îi șopti:

— Puișorii mei...

Mama îl strânse la piept și îl sărută cu drag:

— Nu plânge, puiul mamei, au să se-ntoarcă înapoi... la primăvară...

Copilașul se liniștește. Cei doi privesc împreună stolul care se îndepărtează în zare. Și lumina slabă a duiosului asfințit de toamnă le îneacă ochii.

ATELIER

Lucrați în 6 grupuri.

Scrieți cifrele de la 1 la 6 pe fiecare dintre fețele unui cub. Lansați cubul ca pe un zar, ca să aflați numărul echipei voastre.

Rezolvați cerințele potrivit numărului fiecărei echipe.

1. Selectați expresii/enunțuri care ilustrează schimbările din natură.
2. Analizați comportamentul băiatului.
3. Povestiți întâmplarea.
4. Argumentați explicația mamei.
5. Motivați că textul citit este un text narativ.
6. Realizați un desen potrivit textului.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

Vizionați, în clasă, un film documentar despre comportamentul păsărilor călătoare la succesivitatea anotimpurilor.

Despărțirea

Citește fragmentul.

„Părea să fie o zi senină, iar Nils se bucura că găștele sălbatice vor avea vreme bună când vor trece marea. Din văzduh se auzeau neîncetat strigătele păsărilor, căci, stol după stol, își luau zborul spre țărâmurii mai calde. Nils zâmbi la gândul că doar el știa că păsările se cheamă una pe alta. «Doar de n-or fi găștele mele care pleacă fără să-și ia rămas-bun!», gândi el.

Deodată un stol încetini și dădu roată țărâmului. O zări pe Akka care nu putuse să plece fără să-l vadă pe Nils.

Bătrâna găscă se apropie. Nils chiui de bucurie și o îmbrățișă. Găștele amuțiră parcă voind să spună:
— Nu ne înțelege, cum nici noi nu-l înțelegem...

Stolul s-a îndepărtat. Inima lui Nils fu cuprinsă de un dor nespus. Rămase fluturându-și scufia.“

(după Selma Lagerlöf, *Minunata călătorie a lui Nils Holgersson prin Suedia*)

1. Răspunde la întrebări.

- Când se petrece întâmplarea?
- Unde plecau găștele sălbatice?
- De ce a fost Nils cuprins de dor?

2. Completează enunțurile cu informații din text.

- Băiatul se despărțea de care plecau spre
- Prietena sa,, se apropie, iar Nils
- s-a îndepărtat tăcut, iar băiatul rămase

3. Explică folosirea în text a:

- ghilimelelor; • punctelor de suspensie.

4. Continuă replica găștelor, imaginându-ți ceea ce gândeau acestea.

5. Delimitează textul în fragmente corespunzătoare enunțurilor date.

- Într-o zi, stolul de găște și-a anunțat plecarea.
- Nils își ia rămas-bun de la Akka.
- Despărțirea îl întristează pe băiat.

6. Ordonează enunțurile pentru a obține un scurt text. Transcrie textul în caiet, respectând normele de așezare în pagină.

Gâsca îi zise lui Nils:

Băiatul urmărea păsările de pe țărâm.

Pasărea se apropie și se lasă mângâiată.

Stolul de găște a încetinit, a dat roată țărâmului, a coborât.

— Sunt eu, Akka! Nu mă recunoști?

7. Selectează câte un cuvânt care să conțină unul dintre grupurile de sunete **oa**, **ea**, **ua**, **ia**, **ie** în aceeași silabă.

8. Formulează câte un enunț în care să folosești cuvintele:

- găsca sa; • s-a îndepărtat;
- își ia rămas-bun.

9. Scrie trei enunțuri legate între ele prin înțeles, în care să o descrii pe bătrâna găscă Akka.

Subliniază, folosind culori diferite, cuvintele care punctează aspectul fizic și însușirile sufletești.

CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU?

1.

- S - identifică o singură variantă corectă de răspuns;
- B - identifică două variante corecte de răspuns;
- FB - identifică trei variante corecte de răspuns.

2.

- S - selectează, din text, o însușire a ființei descrise;
- B - selectează, din text, două însușiri ale ființei descrise;
- FB - selectează, din text, trei însușiri ale ființei descrise.

3.

- S - explică folosirea unui semn de punctuație;
- B - explică folosirea a două semne de punctuație;
- FB - explică folosirea a trei semne de punctuație.

4.

- S - formulează un enunț;
- B - formulează două enunțuri;
- FB - formulează trei enunțuri.

5.

- S - identifică și delimitează un fragment;
- B - identifică și delimitează două fragmente;
- FB - identifică și delimitează trei fragmente.

6.

- S - stabilește valoarea de adevăr a unui enunț;
- B - stabilește valoarea de adevăr a două enunțuri;
- FB - stabilește valoarea de adevăr a trei enunțuri.

	1	2	3	4	5	6
S						
B						
FB						

Mă simt:

Citește fragmentul.

„S-a pregătit pădurea de toamnă. Frunzele s-au aurit pe ramuri. Vântul le clătina ușor și ele cădeau într-o ploaie lină.

În poiană, Mihai a așteptat veverițele lui jucăușe. S-a arătat doar una singură, roșcată, posomorâtă, prefăcută într-o bătrânică zgârcită, căutând alune. Ghemul de foc sărea de pe o creangă pe alta.

— De ce pe unele le arunci, mătușico? Ești pricepută...

— N-am timp de tine! își mișca botișorul veverița.

Și a dispărut printre crengi în dansul ei nebun.”

(după Cezar Petrescu, *Aurul toamnei*)

1. Transcrie, în caiet, doar varianta corectă de răspuns.

- Anotimpul amintit în text este:
 - iarna;
 - toamna;
 - primăvara.
- Mihai aștepta în poiană veverițele:
 - sprintene;
 - agere;
 - jucăușe.
- Veverița arăta ca un ghem de:
 - foc;
 - ace;
 - puf.

2. Selectează, din text, trei cuvinte/expresii care o înfățișează pe veveriță.

3. Explică folosirea punctelor de suspensie în fiecare dintre situațiile date.

- „— E toamnă și toamna, frunzele...”
- „În fața casei, copilașul [...] urmărește de mult jocul stolului de păsări.”
- „— Vă rog să mă scuzați! ... N-am știut... Acum am înțeles...”

4. Formulează câte un enunț în care:

- să soliciți informații despre veveriță;
- să oferi informații despre veveriță;
- să descrii, în cuvinte proprii, veverița.

5. Delimitează textul în trei fragmente potrivit enunțurilor date.

- A sosit toamna.
- Mihai întâlnește o veveriță.
- Aceasta pleacă grăbită.

6. Stabilește dacă enunțurile date sunt adevărate sau false.

- Se scrie corect: „Fii atent!”
- În enunțul „Nu fii grăbit” există o singură greșeală.
- În enunțul „Rândunelele vor veni înapoi... la primăvară...”, punctele de suspensie au rol artistic.

UNITATEA TEMATICĂ

4

Când mergem la colindat?

Ce vom descoperi împreună?

- ◆ cum formulăm o idee principală;
- ◆ ce este planul simplu de idei;
 - ◆ ce exprimă unele cuvinte;
- ◆ care este ortografia unor cuvinte;
- ◆ cum comunicăm prin gesturi și mimică;
 - ◆ care sunt părțile unei compuneri;
 - ◆ cum redactăm o invitație.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Delimităm fragmentele potrivit succesiunii faptelor povestite.

Trecerea de la un fragment la altul este marcată de alineat, reprezentând o nouă idee.

CE ÎNSEAMNĂ...?

rulotă: încăpere așezată pe roți, care poate fi atașată unui mijloc de transport

straniu: ciudat

clei: soluție cu care se pot lipi obiecte; lipici

ferăstrău: unealtă de tăiat, prevăzută cu o lamă

forfotă: zgomot, gălăgie, agitație

Când Moș Crăciun a căzut din cer

după Cornelia Funke

Era o noapte de decembrie. O furtună necruțătoare se apropia. O mie de fulgere străpungeau stelele, iar tunetul rebel răsuna pe cerul negru ca un tren deraiat.

Nicolas Crăciunel, de profesie Moș Crăciun, sforăia pașnic în **rulota** sa, în timp ce Steluță, renul său, îl trăgea sus, printre nori, peste pământul adormit. Fulgerele ștergeau rulota ca limbile unor șerpi. Steluță alerga tot mai repede printre norii negri. Își arcui spatele, rupse hățul și goni în jos, spre pământ. Rulota se prăbuși în gol timp îndelungat, gemând, apoi se opri. Rămase pe Drumul Ceții vreme de câteva zile.

Într-una dintre seri, doi prieteni, Ben și Carina, observară rulota și își făcură curaj să intre. Înăuntru era întuneric. Doar pe masă ardea o lumânare cu flacără slabă. Dintr-un colț al încăperii, dintr-un dulap se auzeau zgomote **stranii**, un ciocănit ușor, glasuri fine, tropăituri.

— Auzi zgomotele? întrebă șoptit Carina.

Ben făcu un semn afirmativ, spionând interiorul printr-o crăpătură.

— Ce frumos! Privește! zise Ben.

Imaginea ar fi tăiat răsufierea oricui. Vechiul dulap era intrarea în atelierul lui Crăciunel. Totul strălucea asemenea unei comori. Mirosea a **clei**, iar jucăriile se îngrămădeau până la tavan. Erau minuscule, minunate. Erau aprinse sute de lumânări la lumina cărora lucrau spiriduși. Piticii mișunau: ciocăneau, șlefuiiau, tăiau cu **ferăstrăul**, încleiau. Alții stăteau pe

rafturi și împachetau jucăriile în hârtie colorată. În mijlocul **forfotei** se afla Crăciunel îmbrăcat în paltonul său roșu, scriind într-o carte mică. Cei doi îngerași, Matilda și Emmanuel, stăteau pe umărul lui.

Observându-i pe copii, Matilda spuse:

— Haideți înăuntru! Bine ați venit în atelierul lui Moș Crăciun! Nu e minunat?

Copiii intrară, muți de uimire. În lumina lumânărilor se vedeau mașini și păpuși, toate de mărimea unei unghii, animăluțe de pluș, căsuțe, ceasuri, trenulețe și câte și mai câte.

— Și... cum te joci cu astfel de jucării? întrebă Carina.

— Ei! Nu v-ați întrebat niciodată cum îi încap lui Moș Crăciun toate jucăriile într-un sac? interveni spiridușul Barbă-de-Aur.

— Mărimea jucăriilor corespunde cu cea a sacului! explică Matilda. Însă, când Crăciunel le scoate...

— Atunci cadourile cresc! zise spiridușul.

— Ne poți arăta ce ne-ai explicat? l-a întrebat Ben.

Crăciunel luă una dintre bicicletele mărunte de pe raft, o pipăi cu degetul, apărând astfel o bicicletă strălucitoare de mărime normală. Ben și Carina rămaseră fără grai. Când Crăciunel atinse bicicleta din nou, se făcu iar mică și o puse zâmbind pe raft.

— Miraculos, nu-i așa?! strigă Barbă-de-Aur. Asemenea obiecte doar spiridușii de Crăciun pot crea. Ce doi se gândeau că nu au primit niciodată așa un cadou. Și cât și-ar fi dorit!

— Adevăratele cadouri aduse de Moș Crăciun mai au un secret! zise Crăciunel. Când un copil nu știe să prețuiască un asemenea cadou, jucăria dispare! continuă el.

Copiii priveau uimiți minunile din fața lor.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citește:
 - întrebarea Carinei adresată spiridușului;
 - enunțurile care prezintă prăbușirea rulotei;
 - fragmentul care înfățișează atelierul lui Crăciunel.
3. Citiți textul pe roluri.
4. Delimitați textul în fragmente, potrivit succesiunii întâmplărilor.
5. Lucrează urmând etapele date.
 - Povestește oral fiecare fragment.
 - Intuiește informațiile esențiale ale fragmentului.
 - Formulează, într-un enunț, conținutul fiecărui fragment.
 - Scrie fiecare enunț formulat în caiet.
6. Citește fragmentul dat.

„Lipiți unul de celălalt, Fritz și Maria nu îndrăzneau să rostească niciun cuvânt. Tata și mama îi luară de mână și le spuseră:

— Veniți, copii!

— Vai, ce frumos!

Priveau bradul înalt sub care stăteau aranjate cadourile.”

(după E.T.A. Hoffman, *Spărgătorul de nuci*)

 - Alege enunțul potrivit ca idee principală. Fritz și Maria erau emoționați. Fritz și Maria admirau bradul de Crăciun.
7. Întocmește planul simplu de idei al textului citit.

CE ȘTIM?

Povestim oral fiecare fragment.

CE VREM SĂ ȘTIM?

Să formulăm ideea principală a unui fragment.

CE AM ÎNVĂȚAT?

Ideea principală este enunțul care exprimă informațiile esențiale ale unui fragment.

Ideile principale, aranjate în ordinea în care se petrec faptele în text, alcătuiesc **planul simplu de idei**.

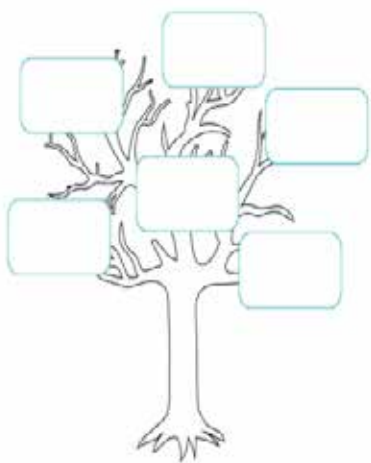

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

Dacă vrei să afli cum își petrec Crăciunul Ben și Carina, citește cartea *Când Moș Crăciun a căzut din cer*, de Cornelia Funke.

CE PĂRERE AI ...?

Poate fi adevărat faptul că Moș Crăciun mărește cadourile când ajunge la destinatar? Argumentează.

— Spiridușul
cioplește un tren
minuscul.

— El are trei
vagoane.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Unde și când se petrece întâmplarea?
2. Care sunt personajele care participă la întâmplare?
3. Cum a ajuns Crăciunel pe Drumul Ceții?
4. De cine era însoțit?
5. De ce au umblat în dulap Ben și Carina?
6. Ce descoperă acolo?
7. Care era secretul cadourilor lui Crăciunel?

COPACUL CAUZĂ-EFECT

- Recitiți, în perechi, textul.
- Desenați, pe o foaie de hârtie, un copac asemănător celui alăturat.
- Identificați efecte (urmări) ale prăbușirii din cer a lui Crăciunel, formulând enunțuri, ca în model:

Din cauză că s-a prăbușit din cer, Crăciunel a rămas pe Drumul Ceții vreme de câteva zile.

- Prezentați rezultatele activității voastre celorlalți colegi. Discutați despre asemănările și deosebirile de opinii.

CE EXPRIMĂ CUVINTELE?

1. Observă imaginea. Citește comunicările rostite de copii.
 - Ce îi comunică Ben Carinei? Dar Carina lui Ben?
 - Din ce sunt alcătuite enunțurile rostite de copii?
 - Câte cuvinte are propoziția formulată de Ben? Dar cea a Carinei?
 - Ce denumesc cuvintele „spiridușul”, „tren”, „vagoane”? Ce arată cuvântul „minuscul”? Ce cuvânt a înlocuit termenul „el”?
 - Ce exprimă cuvântul „trei”? Dar „cioplește” sau „are”?
2. Denumiște ființele, obiectul și fenomenul din fiecare imagine.

3. Adaugă cuvintelor descoperite însușiri potrivite.
4. Alătură denumirilor cuvinte care exprimă acțiuni potrivite.
5. Scrie cuvinte care înlocuiesc numele descoperite mai sus.
6. Scrie, cu litere, numerele de la 1 la 10.

BURSA POVEȘTILOR

Imagenează-ți o călătorie acasă la Moș Crăciun. Citiți în clasă. Apreciați cele mai reușite lucrări, apoi afișați la COLȚUL DE CREAȚIE.

7. Grupează, în caiet, cuvintele următoare într-un tabel asemănător celui dat: băiat, unu, negri, el, ciocăneau, o sută, doi, zice, întrebă, uimiți, jucărie, fulger, dulap, tunet, ei, raft, fată, strălucitoare.

Denumesc fințe, lucruri, fenomene	Înlocuiesc nume	Arată însușiri	Exprimă acțiuni	Exprimă numere
...

CUM PRONUȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Citește enunțurile.

Ben **l-a** întreat pe spiriduș cum cresc jucăriile.

Carina se uita mirată **la** spiriduș.

• Observă scrierea cuvintelor marcate.

◆ Cum se rostesc ele?

◆ De la ce vine „l-“?

◆ De ce se scriu diferit?

◆ Ce exprimă „a întreat“?

◆ Ce indică termenul „la“?

2. Transformă propozițiile, ca în model.

(Azi) Carina îl întâlnește pe Ben. (Ieri) Carina l-a întâlnit pe Ben.

Ben îl întreată ceva pe Crăciunel.

Carina îl privea uimită pe spiriduș.

3. Completează spațiile punctate cu termeni potriviți.

la rulotă l-a văzut

la ... l-a ...

4. Înlocuiește casetele cu unul dintre cuvintele „la” sau „l-a”.

„A scos un chibrit și aprins.” (H. Ch. Andersen, *Fetița cu chibrituri*)

„Într-o zi îl trimise tatăl său cosit fân.” (*Bujorel*, poveste populară)

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Creează expresii, ca în model.

• tunetul răsună ca un tren deraiat • strălucea asemenea unei comori

rulota gema ca ...

mirosea asemenea ...

renul alerga ca ...

ardea asemenea ...

2. Formulează enunțuri, folosind cuvintele „steluță” și „Steluță”.

Explică scrierea în fiecare situație.

3. Înlocuiește litera marcată, pentru a obține noi cuvinte.

sac masă grai barbă

soc

suc

CE AM DESCOPERIT?

Cuvintele fac parte din vorbirea noastră.

Fiecare exprimă, arată sau indică ceva.

Se scrie „la” când indică locul sau direcția. Când nu are acest înțeles, se scrie „l-a”.

Ortograma „l-a” conține două cuvinte rostite într-o singură silabă.

JOCUL CUVINTELOR

Descoperă cuvintele din careu.

V	O	I	E	C	X
U	R	S	L	A	C
L	E	U	E	S	V
P	A	I	D	A	T
E	L	E	O	R	A
C	E	R	A	D	E
D	A	R	R	T	Z
O	R	O	M	R	S
I	G	S	E	E	A
M	A	U	D	C	R
E	I	Z	U	E	E
R	M	E	L	V	O
G	I	C	C	I	F
E	C	E	E	N	A

AUDIEM, ÎNVĂȚĂM!

Audiați documentare sau emisiuni informative despre sărbătoarea Crăciunului și obiceiuri legate de acesta în diferite locuri din lume.

Consemnați în JURNALUL CLASEI asemănări și deosebiri cu tradiții de la noi din țară.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Fiecărui fragment îi corespunde o idee ce reprezintă o etapă în desfășurarea acțiunii.

CE ÎNSEAMNĂ...?

lumină: (aici) privire
cercevele: marginile de lemn care prind geamurile ferestrelor

îndârjit: stăruitor, insistent

a dănțui: a dansa

În Ajunul Anului Nou

după Fănuș Neagu

Ce e zăpada? Lacrimi înghețate... cânta mama prin bucătărie, în timp ce frământa aluatul pentru cozonaci. În toată casa mirosea dulce a vanilie și a scorțișoară. Era o mireasmă îmbietoare.

Se înserase, iar afară se pornise să ningă îndesat. Bănică privea pe fereastră, atras de jocul dezordonat al fulgilor jucăuși de nea, care se roteau amețitor și cădeau pe sania lui mică, rezemată cu grijă de salcâmul din curtea casei. S-a întors cu tot trupul său voinic și a întâlnit ochii mari ai mamei, care îl priveau cu o **lumină** blândă.

— Culcă-te! i-a spus mama cu dulceață în glas. Mâine e Ajunul Anului Nou și vrei să mergi cu uratul, cu George și cu Radu. E târziu. Culcă-te!

Băiatul se așeză în pat și adormi cu gândul la colacul în formă de porumbel, pe care mama îl făcuse anume pentru el. La capătul lui, dincolo de peretele de cărămidă, începea câmpia nesfârșită și el auzea în fiecare noapte cum se leagănă tăcută. Simțea neliniștea vântului aspru de iarnă și grava aplecare a buruienilor frânte sub viscolul nemilos. Spuse ceva în somn și zâmbi...

A început să viseze. Se făcea că el are un munte de colaci și doi saci cu nuci poleite și au vrut să-i cânte sub geam o căprioară și patru iepuri. Afară era un frig cumplit. Ninsorea, din albăstruie cum era, prinse o culoare albă, curată, iar iepurii se atârânară cu lăbuțele de **cercevelele** ferestrelor și cântau **îndârjit**. Bănică deschise ușa, poftindu-i, apoi le

făcu loc înăuntru. Căprioara intră întâi. Apoi poftiră iepurii care se suiră fiecare pe câte un scaun. Bănică le împărți colacul cel rumen și le puse înaintea, pe masă, un pahar cu vin.

— Nuci nu ne dai? au întrebat mirați iepurii.

Bănică le făcu semn cu mâna să ia din cei doi saci așezați într-un colț al încăperii. Căprioara pocni o dată din picior. Atunci, iepurii își umflară piepturile și izbucniră în cântec:

*Busuioc verde pe masă
Rămâi gazdă sănătoasă...*

Apoi ieșiră pe ușă în ninsoarea deasă, săltând vesel și **dănțuind** întruna...

— Bănică, hai! Trezește-te acum.

Bănică a recunoscut glasul blând al mamei și se ridică repede din pat.

— Scoală-te, c-au venit George și Radu ca să plecați cu uratul. Grăbește-te!

— Mamă, a spus Bănică în timp ce se îmbrăca grăbit, știi, au fost aici colindători. Au fost aici o căprioară și patru iepuri. De-abia au plecat... Dar n-au apucat să termine colindul.

Mama se aplecă și îl sărută zgomotos pe frunte. Afară, sub geam, în zăpada înaltă și albă, Radu și George făceau de zor repetiție:

*Mâine anul se-nnoiește,
Plugușorul se pornește...*

În urma lor, vântul neliniștit spulbera zăpada moale și albă. Mama a rămas în pragul casei, urmărindu-i cu drag cum se îndepărtează.

CUM CITESC UN TEXT?

1. Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.
2. Citiți textul pe roluri.
3. Citește:
 - versurile colindului cântat de iepuri;
 - enunțul în care băiatul îi povestește mamei visul său;
 - fragmentul care cuprinde visul lui Bănică.
4. Transcrie dialogul dintre mamă și băiat, după terminarea visului.
5. Delimitați, în perechi, textul în fragmente și alcătuiți planul simplu de idei.

Expuneți planul în clasă. Realizați un TUR al GALERIEI.
Discutați și scrieți, pe tablă, planul de idei al textului.
6. Explică utilizarea în text a ghilimelelor și a punctelor de suspensie.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

INVESTIGATORUL PERFECT

Formulați, în perechi, întrebări în legătură cu textul citit, care să înceapă cu unul dintre cuvintele date.

Formulați răspunsurile potrivite care să cuprindă câte două detalii, ca în modelul dat. Notați în caiet.

CÂND... se petrece întâmplarea?

detaliul 1: Întâmplarea se petrece într-o iarnă.

detaliul 2: Era Ajunul Anului Nou.

CINE...? CE...? CÂND...? CUM...? UNDE...? DE CE...?

CE ȘTIM?

Ideea principală surprinde informațiile esențiale ale unui fragment, formulate într-un enunț.

ÎȚI IMAGINEZI...

Ce ar fi visat în continuare băiatul dacă mama nu ar fi venit să-l trezească?

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

- Citește despre aventurile lui Bănică și cele ale cățelului Tocănel, prezentate în povestirea *Târziu, când zăpezile sunt albastre*, de Fănuș Neagu.
- Prezintă propriile impresii colegilor, exemplificând cu fragmente din text.

CUM COMUNIC PRIN GESTURI ȘI MIMICĂ?

1. Observă imaginea.
 - Ce gest face Bănică pentru a-i invita pe colindători să ia nuci?
 - Ce comunică chipul lui? Dar al iepurilor și al căprioarei?
 - Cum putem să ne exprimăm părerile sau sentimentele, fără a folosi cuvinte?
2. Exprimați prin mimică și gesturi următoarele mesaje.
 - la loc!
 - Îmi este tare somn.
 - Gata! Acum merg la culcare.
3. Mimați activitățile ilustrate mai jos.

CE ȘTIM?

Comunicarea orală poate fi însoțită de gesturi și mimică.

Acestea reprezintă comunicarea nonverbală.

CUM REDACTEZ O COMPUNERE?

2. XII. 2015

La colindat

INTRODUCERE

A nins ca în povești. Acum e ger. Tatul pare adormit sub plapuma de nea. Dama și Doru sunt la bunici. În curând vor pleca la colindat. Dama își pregătește clopotul. Doru împletește de zor un bici. Prietenii lor, Bogdan și Andrei, vor veni cu un buhai.

CUPRINS

Copiii pleacă în sat. Târziile îi primesc cu bucurie. Se aud glasurile beșele ale colindătorilor:

„Aho, aho! Copii și frați, ...”

INCHIEIERE

Târziu, când ajung acasă, Dama și Doru le împărtășesc bunicilor impresiile lor de la colindat.

1. Citește textul alăturat.
 - Care este titlul textului?
 - Când și unde se petrece întâmplarea?
 - Care sunt personajele care participă la acțiune?
 - Ce se povestește despre:
 - Dana și Doru;
 - bunici;
 - colindători?
 - Cum se sfârșește evenimentul?
2. Observă așezarea textului în pagina caietului.
 - Unde este scrisă data? Dar titlul?
 - Câte alineate are textul?
 - Ce informații ne oferă fiecare parte a compunerii?
 - Care parte a compunerii este cea mai mare ca întindere? De ce?

3. Identifică partea compunerii căreia îi corespund enunțurile.
 - Copiii s-au strâns în jurul voinicului de nea. Au chiuit și s-au jucat până la lăsarea serii, când au plecat acasă.
 - Este Ajunul Crăciunului. Suntem cu toții acasă, nerăbdători să îl primim pe Moș Crăciun.
4. Transcrie compunerea „La colindat”, respectând normele de așezare în pagină, de ortografie și punctuație.
Marchează, cu ajutorul culorilor, părțile compunerii.
Evaluati-vă în perechi.

CUM PRONUȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Citește enunțurile.
„Bănică ia nuci din sac.
— Culcă-te! i-a spus mama.”
 - Înlocuiește cuvintele „ia” și „i-a” cu „a luat”. Ce observi?
2. Transformă propozițiile, ca în model.
(azi) Mama îi dă un colac. (ieri) Mama i-a dat un colac.
 - Căprioara îi cântă un colind.
 - Iepurii îi cer nuci.
3. Completează spațiile punctate cu unul dintre cuvintele „ia” sau „i-a”.
Bănică ... chemat pe Radu și pe George. Băiatul ... traista pentru covrigi. Mama ... privit cu bucurie.
4. Formulează câte un enunț în care să folosești cuvintele „ia”, „iau”, „i-a”, „i-au”.

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

1. Formulează câte un enunț în care să evidențiezi înțelesurile diferite ale cuvântului „vin”.
2. Identifică înțelesul cuvintelor marcate în fiecare situație dată.
Mama **frământă** aluat pentru cozonaci.
Pe Bănică îl **frământă** un gând.
3. Scrie cuvinte cu înțeles:
 - a) asemănător pentru: **rumen**, **se roteau**, **urat**;
 - b) opus pentru: **se înserase**, **înăuntrul**, **umflat**.

▶▶▶▶▶ PANOUL CLASEI

Caută și selectează un colind sau un obicei care se practică în zona în care locuiești, în perioada sărbătorilor de iarnă.
Notează-le pe o fișă împreună cu informații despre originea acestuia și modul de desfășurare.
Expuneți la panou și discutați despre fiecare creație.

CE ȘTIM?

Textul scris din imaginație, pe o temă propusă, se numește **compunere**.

CE AM DESCOPERIT?

Părțile unei compuneri sunt introducerea, cuprinsul și încheierea.

Introducerea → locul, timpul, personajele.

Cuprinsul → faptele relatate în ordine.

Încheierea → sfârșitul întâmplării.

Se scriu „ia” și „iau” când au înțelesul de „a lua”, „a prinde”, „a apuca”, „a ține”, „a cumpăra”.

Se scriu „i-a” și „i-au” când nu au acest înțeles. Aceste cuvinte se scriu cu cratimă și se rostesc într-o singură silabă.

JOC:

CUVINTE BUCLUCAȘE

Într-un săculeț se introduc jetoane pe care sunt scrise cuvinte care pot avea mai multe înțelesuri (ex.: a ridica, a cădea, a rămâne ș.a.).

Lucrați în grup. Extrageți un jeton. Fiecare membru al grupului va evidenția, pe rând, un nou înțeles al cuvântului scris pe jeton, formulând enunțuri.

Câștigă echipa care are cele mai multe enunțuri create.

Colinde, colinde

de Mihai Eminescu

Colinde, colinde!
E vremea colindelor
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzelor.
Și tremură brazii
Mișcând rămurelele
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucur' copiii,
Copiii și fetele
De dragul Mariei,
Își piaptână pletele.
De dragul Mariei
Și-al Mântuitorului,
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Invitația este un mesaj scris care exprimă dorința cuiva de a avea alături anumite persoane, cu ocazia unui eveniment.

Invitație

Vă invit cu
deosebită plăcere
miercuri,
16 decembrie 2015,
ora 18, la Clubul
Prichindel, pentru
a sărbători
împreună
aniversarea mea.

Andrei

PROIECT

Realizați, în grup, un proiect intitulat „E vremea colindelor”, respectând etapele de lucru de mai jos.

- Documentați-vă din cărți, reviste, materiale înregistrate sau întrebând părinții și bunicii.
- Identificați colinde și obiceiuri sau tradiții care se practică în zona în care locuiți.
- Redactați la computer selecția de texte.
- Prezentați, în clasă, colindele/obiceiurile și selectați-le pe cele mai frumoase, mai originale.
- Realizați împreună scenariul unei serbări și înlocuiți un plan de lucru, împărțindu-vă sarcinile:
 - lucrați decorurile și recuzita necesară la orele de arte vizuale și abilități practice;
 - împrumutați, din diferite zone, costume populare și instrumente necesare (clopote, bici, buhai, tobă, o stea, o traistă ș.a.);
 - memorați textele și însoțiți recitarea cu gesturile și mimica potrivite;
 - exersați melodiile colindelor la ora de educație muzicală.
- Redactați o invitație la serbarea voastră.
- Realizați fotografii în timpul serbării.
- Asamblați textele și fotografiile într-o CARTE de grup. Dați un titlu potrivit cărții.
- Expuneți cartea fiecărui grup la COLȚUL DE CREAȚIE.

JURNALUL CLASEI

Notați, în jurnal, impresiile voastre legate de organizarea serbării de Crăciun. Însoțiți textul de fotografii sau desene.

O seară minunată

„Geamurile sunt împodobite sărbătorește cu flori de gheață argintie. Casa răsună de bucurie. Bradul e falnic, încărcat cu bomboane, globuri colorate, lumânările, steluțe, ghirlande de beteală.

Băiatul nu-și mai încape în piele de bucurie. Răsuște nerăbdător cheița trenului mecanic.

Din bucătărie vine un miros ispititor, încât copilul nu-și găsește locul de pofticios ce e. Mama nu-și mai vede capul de treburi. A apucat-o noaptea.

— Încă un cozonac cu mac pentru că băiatului îi place foarte mult. Apoi voi bate frișca. O! Și crema de vanilie! Într-o clipă sunt gata!

Mai târziu toată lumea s-a așezat la masă. Toți se desfată cu bunătățile pregătite de mama. Odăile miros a brad și a vanilie.”

(după Monica Rohan)

1. Răspunde la întrebări.

- Când se petrece întâmplarea?
- Care sunt personajele textului?
- De ce răsună casa de bucurie?

2. Transcrie doar varianta corectă de răspuns.

a) Băiețelul se juca cu:

- un tractor; • un tren; • o mașină.

b) Mama făcea:

- colaci; • plăcinte; • cozonaci.

c) În casă este atmosferă:

- sărbătorească; • mohorâtă; • liniștită.

3. Completează spațiile libere cu informații din text.

- Bradul era încărcat cu,,,,,,,,,
- Textul are personaje, alineate, linii de dialog.
- Familia se reunește la

4. Delimitează textul în fragmente și redactează planul de idei.

5. Selectează, din text, câte un cuvânt care să conțină:
- **m** înainte de **p** sau **b**;
 - grupuri de litere;
 - trei silabe.

6. Completează casetele cu unul dintre cuvintele „ia”, „i-a”, „iau”, „i-au”, „la”, „l-a”.

De sărbători, familia Danei a mers bunici. Aceștia întâmpinat cu bucurie.

— Cine aranjează masa? întreat pe Dana și Andrei.

— Eu, răspuns Dana. eu farfuriile și tacâmurile. Tu paharele, spus ea lui Andrei.

Bunica chemat pe băiat ca să șervețelele.

Toată familia s-a așezat masă.

7. Precizează ce exprimă fiecare cuvânt din enunțurile date.

Băiatul nerăbdător răsuște cheia trenului mecanic.

El mănâncă doi colaci.

8. CE PĂRERE AI?

Argumentează afirmația:

De Crăciun, toți suntem mai buni.

CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU?

Citește textul.

„Se întunecase. Fritz și Maria nu îndrăzneau să mai rostească un cuvânt. Ușile salonului s-au deschis larg, iar copiii rămaseră încremeniți, exclamând uimiți: *Aaa!*

Părinții (i-au) luat de mână și spuseră:

— Haideți, dragi copii! Veniți!

După un timp, Maria a izbutit să exclame, oftând adânc:

— Ce frumos!

Bradul înalt era plin cu mere aurite, iar pe ramuri crescuseră migdale zaharisite, bomboane poleite și sute de lumânărele. Maria (ia) de sub brad o păpușă grațioasă. (I-a) arătat lui Fritz un omuleț grozav, îmbrăcat în uniformă militară.”

(după E.T.A. Hoffmann, *Spărgătorul de nuci*)

1.

S - încercuiește varianta corectă de răspuns a unui enunț;

B - încercuiește varianta corectă de răspuns a două enunțuri;

FB - încercuiește varianta corectă de răspuns a trei enunțuri.

2.

S - identifică un fragment;

B - identifică două fragmente;

FB - identifică trei fragmente.

3.

S - formulează o idee principală;

B - formulează 2 idei principale;

FB - formulează 3 idei principale.

4.

S - motivează folosirea unei ortograme;

B - motivează folosirea a două ortograme;

FB - motivează folosirea a trei ortograme.

5.

S - formulează corect 1 enunț;

B - formulează corect 2 enunțuri;

FB - formulează corect 3 enunțuri.

6.

S - identifică, în text, apartenența a 3 cuvinte;

B - identifică, în text, apartenența a 6 cuvinte;

FB - identifică, în text, apartenența a 9 cuvinte.

7.

S - completează corect 2 spații libere;

B - completează corect 4 spații libere;

FB - completează corect 6 spații libere.

	1	2	3	4	5	6	7
S							
B							
FB							

Mă simt:

1. Încercuiește varianta corectă de răspuns.

a) Personajele întâmplării sunt:

• Fritz și Maria; • Maria și părinții ei; • Fritz, Maria și părinții lor.

b) Este seara de:

• Crăciun; • Anul Nou; • Paște.

c) Copiii:

• cântă un colind; • se bucură de cadouri; • dansează.

2. Delimitează textul în trei fragmente.

3. Formulează câte o idee principală corespunzătoare fiecărui fragment.

4. Explică scrierea cuvintelor încercuite în text.

5. Formulează câte un enunț, folosind expresiile:

• I-a sfătuit; • ia mere; • la masă.

6. Grupează, într-un tabel asemănător, cuvintele date, după ceea ce exprimă fiecare: musafir, brad, mare, sclipește, poștește, aprinse, acompaniază, împodobit, cadou.

Denumeste ființe, lucruri	Arată însușiri	Exprimă acțiuni
...

7. Imaginează-ți că ești gazda unei petreceri de Crăciun. Completează invitația.

Invitație

UNITATEA TEMATICĂ

5

Cum arată Iarna?

Ce vom descoperi împreună?

- ◆ cum transformăm un dialog în povestire;
 - ◆ ce exprimă unele cuvinte;
 - ◆ care este ortografia unor cuvinte;
 - ◆ de ce scriem cu majusculă unele cuvinte;
- ◆ cum povestim oral un fragment dintr-un text;
 - ◆ cum își modifică unele cuvinte forma.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Uneori, povestirea se împletește cu dialogul dintre personaje.

CE ÎNSEAMNĂ...?

firav: (aici) subțire
expert: specialist; (aici) persoană pricepută
abandonat: părăsit
partener: tovarăș, coleg

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

- Citește și alte texte din volumul *Tolba cu povești*, de Claudia Groza.
- Alege povestea preferată și prezintă-o colegilor.

Săniuța

după Claudia Groza

— Gata! A trecut vremea ta! Până la iarnă, stai aici cuminte! Asta dacă ai noroc să fie zăpadă, să fii utilă, spuse stăpânul, trântind ușa podului.

— Offf... iar mă plictisesc luni bune pe aici, zise tristă și îngândurată săniuța.

— Și se pare că vei avea nevoie și de ceva reparații, se auzi din apropiere o voce **firavă**.

— Tu cine ești? Întreabă săniuța.

— Sunt o jucărie, un castel de lemn – Castelul Turn. Băiatul stăpânului, Doru, mi-a rupt o ușă și m-a aruncat aici.

— Ești de mult aici?

— De vreo două luni, imediat după Crăciun. Doru este un copil răsfățat.

— Așa este! L-am purtat pe dealurile înalte, pe cărări de munte. Mă arunca după fiecare aventură într-un colț al magaziei întunecate. Mi-am rupt de două ori piciorul, dar tatăl său m-a reparat. Mi-ar fi plăcut să fiu vopsită, împachetată frumos, depozitată după cum merit, oftă ea.

— Hai, nu mai fi tristă! Ne vom distra de minune. Sunt **expert** în asta, a spus hotărât Castelul Turn.

Timputul a trecut și a sosit din nou iarna.

— Doru, ninge! exclamă tatăl, privind fericit fulgii care coborau din cerul alb ca o mantie argintie.

— Urraaa! Măine la derdeluș. Repede! Să pregătim săniuța! se auzi glasul zglobiu al lui Doru. Fără a mai aștepta și alte rugăminți, tatăl împlini dorința fiului.

— Ești norocoasă, săniuța! De când te-am cumpărat ai avut activitate intensă an de an. Hai, la treabă acum! zise tatăl lui Doru.

Săniuța îl liniști pe Castelul Turn, care părea foarte supărat că pleacă.

— Promit că pun o vorbă bună pentru tine. Ai încredere în mine!

— Mulțumesc! a răspuns Castelul.

Săniuța a fost curățată cu o soluție specială și scoasă afară, la aer rece, ca să-și intre în formă. Zorii zilei îi gădilau lemnul lustruit. De-abia aștepta să demonstreze ce poate.

— Pregătită de peripeții, săniuța mea? zise zâmbind voios, băiatul.

— Bineînțeles, răspunse săniuța. Am o surpriză pentru tine! Și alunecă pe stratul gros de zăpadă. La colțul străzii, o luă spre dreapta.

— Hei! Unde mă duci? Nu am voie să mă îndepărtez! o preveni Doru.

— Nu-ți face griji! adăugă săniuța, ajungând în dreptul unui orfelinat.

Aici, copiii se uitau triști pe fereastră. Doru îi privi tăcut și le făcu semn cu mâna. Doi băieți s-au ivit în prag.

— Faceți o tură cu săniuța? i-a întrebat Doru.

— Ne-ai face o mare plăcere, răspunseră băieții.

Săniuța alerga încântată de chioțele de bucurie și de râsetele copiilor. La despărțire, Doru le făcu o promisiune noilor lui prieteni.

— Mă voi întoarce la voi!

Acasă, se duse în pod și scoase toate jucăriile **abandonate**. Cu ajutorul tatălui, le repară și le duse la orfelinat. Acum, visul Castelului Turn se împlinise. Peste un timp, săniuța i-a devenit **parteneră**. Doru crescuse și nu mai avea nevoie de ea.

Fiecare ajunge acolo unde își dorește. Trebuie doar să creadă!

CUM CITESC? CUM EXPLOREZ UN TEXT?

1. Citește textul în șoaptă, apoi cu voce tare.
2. Citiți textul pe roluri.
3. Recitiți, în perechi, textul, identificând înțelesul unor cuvinte necunoscute prin încercare. Verificați cu ajutorul dicționarului.
4. Delimitază textul în fragmente. Redactează planul de idei.
5. Recitește dialogul.

„— Iar mă plictisesc luni bune în pod, zise săniuța.

— Și se pare că vei avea nevoie și de ceva reparații, se auzi o voce firavă.”

Săniuța spuse că se va plictisi luni bune în pod. O voce firavă i-a răspuns că are nevoie și de câteva reparații.

 - Ce deosebiri ai constatat? Dar asemănări?
6. Transformă în povestire dialogul dintre:
 - Doru și cei doi băieți;
 - Doru și săniuța.
7. Transformă enunțurile date în dialog.

Doru i-a cerut tatălui său să îl ajute să repare jucăriile din pod. Tatăl l-a întrebat la ce îi vor folosi. Băiatul i-a spus că vrea să le doneze prietenilor săi de la orfelinat.

CE ȘTIM?

Convorbirea dintre două sau mai multe personaje este marcată, în scris, prin **linie de dialog**.

CE AM DESCOPERIT?

- Într-un dialog, personajele povestesc despre sine. Ele interacționează în mod direct.
- În povestire nu se folosește dialogul. Personajele nu mai discută direct, față în față. În acest caz, despre ele vorbește un **povestitor**.

JOC DE ROL

Imaginați-vă un dialog între un cumpărător, care vrea să achiziționeze o săniuță, și un vânzător, într-un magazin.

- Ce informații ar putea solicita cumpărătorul?
- Ce informații ar putea oferi vânzătorul?
- Lucrați în perechi.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

1. Ce anotimp este înfățișat în text?
2. Care sunt personajele care participă la întâmplare?
3. De ce era supărată săniuța? Dar Castelul Turn?
4. Când a fost solicitată din nou săniuța? De ce?
5. Unde l-a dus aceasta pe Doru?
6. Cum s-a gândit băiatul să-i ajute pe prietenii lui?
7. Ce învățatură desprindem din text?

CE EXPRIMĂ CUVINTELE?

1. Denumește ființele, lucrurile și fenomenele naturii observate în imaginea alăturată.
2. Exemplifică cuvinte care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii, altele decât cele ilustrate.
3. Identifică, în enunțurile date, cuvinte care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii.
 - Zăpada se așterne peste case.
 - Suflă vântul. Este Crivățul.
 - Doru iese cu săniuța.
4. Transcrie doar substantivele din următorul șir de cuvinte: creion, elev, pleacă, șapte, aleargă, tablă, frumos, cuier, ceată, el, școală, iepure, fulger, tu, lalea, gingaș, rândunică.
5. Grupează, pe trei coloane, cuvintele date, după ceea ce denumesc: caiet, cojoc, bunică, soare, stilou, cărăbuș, bărbat, brumă, vânt, hartă, bancă, ninsoare.

6. Transcrie textul. Subliniază substantivele.

„Puse pe trupul său împărătesc haine de păstor, cămașă de borangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândră pălărie cu flori, cu mărgelile rupte de la gâturile fetelor de împărați, își puse-n brâu verde un fluier de doine și plecă în lumea largă.”

(Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din lacrimă*)

7. Citește enunțurile.

Băiatul locuia într-un oraș.
Doru locuia în Brașov.

 - Subliniază substantivele. Ce observi?
 - Dă exemple de:
 - substantive care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii de același fel. Cum se scriu?
 - substantive care denumesc nume de persoane, ființe, țări, orașe, ape. Cum se scriu acestea?

CE AM AFLAT?

Există cuvinte care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii.

Aceste cuvinte sunt **substantive**. Ele pot fi **comune** (ființe, lucruri, fenomene de același fel) sau **proprie** (ființe, lucruri, fenomene denumite în mod special, pentru a le deosebi de cele de același fel).

Substantivele proprii se scriu cu literă inițială mare, indiferent de locul în enunț.

ÎȚI AMINTEȘTI?

Un fragment este organizat în jurul unei idei.

Planul de idei al textului cuprinde informațiile esențiale ale întâmplării.

CE ÎNSEAMNĂ...?

olan: piesă de lut ars, folosită pentru acoperișul caselor

a mistui: a arde, a distruge

văpaia: flacără

a împurpura: a înroși

moină: dezgheț, vreme umedă, cețoasă, din timpul iernii

a scurma: (aici) a se frământa, a se îngrijora

Omul de zăpadă

după Hans Christian Andersen

A nins din belșug. Iar acum s-a lăsat un ger strașnic. Soarele coboară treptat spre asfințit.

În fața casei stăpâna un om de zăpadă. Îl făcură copiii în joacă.

— E atât de frig încât îmi trosnește tot trupul! se bucura omul de zăpadă. E drept că vântul ăsta îți arde sufletul... Și cum se mai zgâiește învăpăiatul ăla de acolo! continuă el, arătând spre soare. Pe mine să nu mă facă să clipesc, că-mi feresc eu bine cioburile din cap.

Vezi că, în loc de ochi, omul de zăpadă avea în cap două cioburi mari, în trei colțuri, dintr-un **olan** de pe acoperiș. Gura îi era alcătuită dintr-o greblă veche, așa că avea și dinți.

Omul de zăpadă stătu toată ziua cu privirile ațintite, prin fereastră, în încăperea de la subsolul casei. Acolo, soba răspânda o lumină blândă, nici ca a lunii, nici ca a soarelui. Nu, doar atât cât poate lumina o sobă dacă are ce **mistui**. De câte ori se deschidea ușa odăii, soba își rotea limba de foc. ăsta era obiceiul ei! Atunci **văpaia** se încingea tot mai roșie, luminând fața albă a omului de zăpadă, **împurpurându-i** întreaga făptură.

— Nu mai pot! zicea el. Ce bine îi stă sobei când scoate așa limba la mine!

Noaptea a fost lungă, dar omului de zăpadă nu i s-a părut deloc așa. Stătea acolo, cufundat în frumoasele lui gânduri, care, de atâta ger și frământare, înghețau și trosneau.

Dimineața, geamurile locuinței de la subsol au fost acoperite de minunatele flori de gheață, care îl împiedicau pe omul de zăpadă să mai vadă soba pe care și-o închipuia ca pe o făptură încântătoare. În jurul lui, totul trosnea și pârâia. Era din nou un ger cumplit, dintr-acelea care fac bucurie unui om de zăpadă. Acesta însă nu se bucura. Cum ar fi putut să fie fericit, când suferea din pricina sobei?

— Asta-i o boală grea pentru un om de zăpadă, zise câinele stând lângă omul de zăpadă. Am suferit și eu de ea, dar m-am vindecat.

— Cum de ne-am îmbolnăvit? întrebă mirat omul de zăpadă.

— Ei, lasă, o să treacă! lătră câinele. Uite, se schimbă vremea!

Și vremea se schimbă într-adevăr. Sosise dezghețul. **Moina** creștea, iar omul de zăpadă scădea. Începuse să se topească. Nu spunea nimic, nu se văita și tocmai asta era nenorocirea.

Într-o dimineață se prăbuși cu totul. Și iată, în locul unde stătuse el, se ivi ceva care semăna cu o coadă de mătură; slujise de sprijin copiilor care ridicaseră omul de zăpadă.

— Abia acum înțeleg de ce se sfârșea el atât de dorul sobei! își zise câinele. Avea înfipt pe trupul lui un fier de curățat soba. Asta-i ceea ce-l **scurma**, dar acum i-a trecut...

CUM CITESC? CUM EXPLOREZ UN TEXT?

1. Citește textul în gând, apoi cu voce tare.
2. Citește:
 - enunțul rostit de omul de zăpadă care exprimă o mirare;
 - dialogul dintre câine și omul de zăpadă;
 - fragmentul care descrie anotimpul când se petrece întâmplarea.
3. Citiți pe roluri.
4. Transcrie enunțurile care îl înfățișează pe omul de zăpadă.
5. Transformă în povestire dialogul dintre câine și omul de zăpadă.
6. Ordonează ideile principale potrivit succesiunii întâmplărilor din text.
 - Câinele credea că omul de zăpadă se îmbolnăvise.
 - În curte stătea un om de zăpadă.
 - Acesta a privit neîncetat soba din locuință.
 - Omul de zăpadă s-a topit.
7. Delimitează textul în fragmente, potrivit planului de idei.
8. Observați povestirea orală pe care a realizat-o Iva-Guraliva, pentru primul fragment din text.

1. Când se petrece întâmplarea ... într-o iarnă, pe un ger cumplit
2. Despre cine se vorbește în text? ... despre un om de zăpadă.
3. Cum arată omul de zăpadă? ... doi ochi din cioburi de olan, o greblă drept gură.

CE ȘTIM?

Povestirea orală a unui fragment reprezintă dezvoltarea ideii principale prin adăugarea altor informații importante.

CUM PROCEDĂM?

- recitim fragmentul;
- recitim ideea principală;
- dezvoltăm ideea prin adăugarea de noi informații pe baza unor întrebări;
- înlănțuim enunțurile.

CUM POVESTIM ORAL?

Într-o iarnă, pe un ger cumplit, apăruse într-o curte un om de zăpadă.

Acesta avea, în loc de ochi, două cioburi din olan și o greblă drept gură.

CĂUTĂM, ÎNVĂȚĂM!

Lucrați în perechi.
Citiți alternativ enunțurile fiecărui fragment.
Adresați-vă întrebări după fiecare alineat.
Ordonăți informațiile în povestirea orală, pentru fiecare fragment.

JOC DE ROL

Imaginează-ți întâlnirea dintre omul de zăpadă și sobă.
Creați un dialog în perechi și prezentați-l în fața clasei.

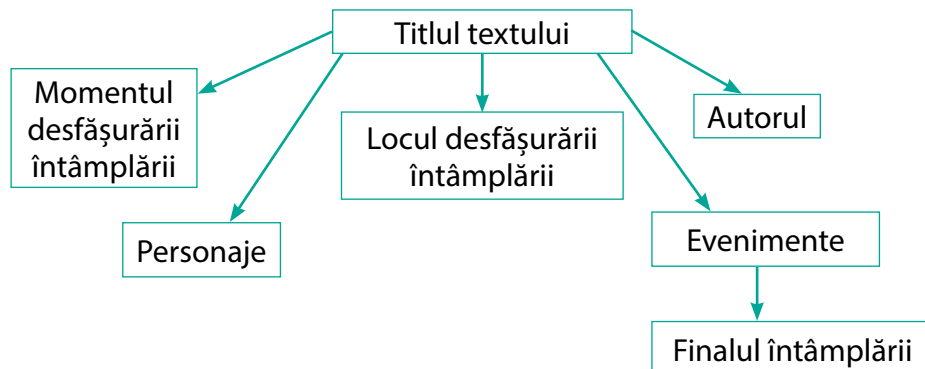
CE AM DESCOPERIT?

Substantivele se pot număra.
Există substantive care denumesc **o singură** ființă, **un singur** obiect sau **un singur** fenomen al naturii.
Există substantive care denumesc mai multe ființe, obiecte sau fenomene ale naturii.

Există substantive care:
→ se numără cu „un” și cu „doi”;
→ se numără cu „o” și cu „două”;
→ se numără cu „un” și cu „două”.

CE AM ÎNȚELES DIN TEXT?

Realizează, pe o fișă, HARTA POVESTIRII.

CUM ÎȘI MODIFICĂ CUVINTELE FORMA?

1. Citește enunțurile.

Băiatul are un măr. → Băieții au niște mere.

- Ce observi?
- Subliniază substantivele. Precizează substantivele care denumesc:
 - un obiect sau o ființă;
 - mai multe obiecte sau mai multe ființe.

2. Grupează, în două coloane, substantivele date, după numărul de ființe, obiecte, fenomene pe care îl denumesc: casă, zăpadă, cioburi, dinți, greblă, geamuri, sobă, flăcări, câine, gânduri.

3. Transcrie textele. Subliniază cu o linie substantivele care denumesc o ființă, un obiect, un fenomen și cu două linii substantivele care denumesc mai multe ființe, obiecte, fenomene.

- „Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad.”
(G. Coșbuc, *Noapte de iarnă*)
- „Un băiat și-o fată mică
Stau pândind o rândunică.”
(E. Farago, *Rândunica*)

4. Numește substantivele sugerate de imaginea dată.

Numără-le, ca în model.

- un câine - doi câini
- o sobă - două sobe
- un foc - două focuri

Precizează numărul substantivelor. Ce ai constatat?

5. Selectează, din text, câte trei substantive potrivite fiecărui exemplu de mai sus.

6. Formulează câte un enunț în care să existe:

- un substantiv comun care să denumească mai multe obiecte și să se numere cu „un”/„doi”;
- un substantiv propriu care să denumească o ființă și să se numere cu „o”/„două”.

CUM PRONUNȚ? CUM SCRUI CORECT?

1. Citește dialogul.

- Înlocuiește cuvintele „neam” și „ne-am”, în fiecare situație, cu termenul „rudă”. Ce ai observat?

2. Transformă propozițiile, după model.

Azi ne ducem la patinoar. Ieri ne-am dus la patinoar.

- Azi ne batem cu bulgări. • Azi ne întâlnim pe derdeluș.

3. Completează spațiile punctate cu „neam” sau „ne-am”.

Azi ... jucat în zăpadă. Seara ... dus la un ... al lui Doru. Acolo ... împrietenit cu Mirela.

4. Scrie substantivele date, ca în model.

un om	un câine	un băiat
niște oameni	niște
toți oamenii	toți

un traseu	un muzeu	un liceu
niște trasee	niște

- Ce ai observat în fiecare situație?

5. Desparte în silabe substantivele date: *fință, scriitor, alee, idee, cooperare, alcool, accelerație, acces.*

- Ce ai constatat?

CUM ÎMI ÎMBOGĂȚESC VOCABULARUL?

Identifică înțelesul cuvintelor subliniate în fiecare enunț dat.

Andrei e neam cu Alexandru.

Românii sunt un neam latin.

Harap-Alb era un voinic de neam.

Nu știu ce neam de struguri am mâncat.

Neam de neamul meu nu a văzut așa ceva!

CE ȘTIM?

Cratima unește două cuvinte care se rostesc împreună.

CE AM DESCOPERIT?

Se scrie „neam” când are înțelesul de „rudă”, „popor”.

Se scrie „ne-am” când nu are acest înțeles. Cuvintele „ne-am” se rostesc într-o singură silabă.

Există substantive scrise cu vocale sau consoane duble: ee, ii, oo, cc ș.a.

Vocalele sau consoanele duble se despart în silabe diferite.

Exemple:

știință → ști-in-ță

idee → i-de-e

coordonare → co-or-do-na-re

accident → ac-ci-dent

EXPOZIȚIE

- Realizați o expoziție cu lucrări care înfățișează personaje sau secvențe din basmele scriitorului Hans Christian Andersen. Afișați la COLȚUL DE CREAȚIE.
- Întocmiți un grafic în care să inventariați numele personajelor și ale basmelor din care fac parte. Păstrați graficul la COLȚUL DE LECTURĂ.

Iarna

(fragment)

de Nicolae Labiș

Totu-i alb în jur cât vezi
Noi podoabe pomii-ncarcă
Și visează sub zăpezi
Satele-adormite parcă.

Doamna iarna-n goană trece
În calești de vijelii
Se turtesc de geamul rece
Nasuri cârne și hazlii.

Prin odăi miroase-a pâine,
A fum cald și amăru,
Zgreaptână la ușă-un câine
Să-și primească partea lui.

Tata iese să mai pună
Apă și nutreț la vacă;
Vine nins c-un fel de brumă
Și-n mustăți cu promoroacă.

CE ÎNSEAMNĂ ...?

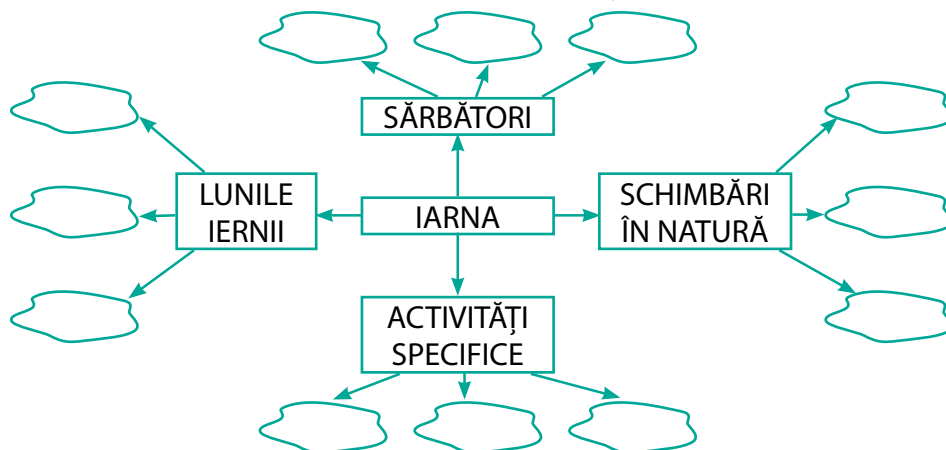
Lucrați în perechi.
Identificați cuvinte necunoscute.

Recitați enunțul din care fac parte, încercând să deduceți înțelesul acestora în text.

Consultați apoi dicționarul explicativ.

POT ȘI EU!

1. Completează CIORCHINELE cu informațiile potrivite.

2. Asociază enunțurilor date versuri sau expresii din text.

- Zăpada s-a așternut peste tot.
- Vântul viscolește zăpada.
- Totul pare adormit, nemișcat.
- În casă este cald.
- Copiii admiră peisajul.

ATELIER

Lucrați în 4 grupuri. Ilustrați într-un desen una dintre strofele poeziei. Apoi dați tabloului un titlu potrivit. Realizați un CADRAN AL TABLOURILOR pe un carton sau pe o coală mare de hârtie.

VREI SĂ ȘTII MAI MULT?

Citește poeziile despre iarnă.

Selectează, pe o fișă, expresii deosebite folosite pentru ilustrarea acestui anotimp.

Afișați fișele la COLȚUL DE LECTURĂ și utilizați în redactarea unor texte.

Sticletele

„A fost odată o iarnă grozavă. Vifornița astupase cu nea văile și clădise pe alocuri munți albi. În toate casele din sat, copiii priveau pe ferestruici și se minunau de atâta zahăr.

Păsările se strânseseră înfricoșate sub streașina bisericii, la sfat. Veniseră acolo toate neamurile de zburătoare și se văitau că îngheață.

După un timp, Pajura, împărăteasa cea bătrână, a grăit:

— Alt chip nu este! Să furăm puțin foc din cer.

— Foarte bine! țipă neamul păsăresc.

— Fără îndoială, răspuse împărăteasa. Rămâne de văzut cine se duce să aducă un grăunte de foc.

Corbul zise că e bătrân. Cintezul se scuză că nu știe decât să cânte. Păsările mari credeau că e datoria celor mărunte și sprintene.

— Mă duc eu! îndrăzni să vorbească Sticletele, cel mai mic și mai neînsemnat din tot neamul.

Zbură hotărât până în vârtejul soarelui. Orbit, cu penele arse, abia suflând, se întoarse cu o rază caldă.”

(după Mihail Sadoveanu)

1. Răspunde la întrebări.

- Ce anotimp este ilustrat în text?
- Unde se petrece întâmplarea?
- Care sunt personajele care participă la acțiune?

2. CE PĂRERE AI ...?

Dacă aș fi sticletele, aș fi ... / m-aș simți ... pentru că ...

3. Scrie adevărat (A) sau fals (F) în dreptul fiecărui enunț, potrivit informațiilor din text.

- Ca să nu moară înghețate, păsările au hotărât să fure foc din soare.
- Toate neamurile de păsări s-au oferit să aducă soarele.
- Sticletele a refuzat să plece în călătorie.

4. Delimitează textul în fragmente.

5. Redactează planul simplu de idei.

6. Transformă în povestire dialogul dintre păsări și împărăteasa lor.

7. Explică scrierea, în text, a cuvintelor „nea” și „neam”.

8. Formulează câte un enunț, folosind expresiile: covor de nea, nea Dorin, neam de păsări, ne-a primit, neam cu Dan, ne-am gândit.

9. Explică scrierea cuvintelor marcate.

- La Zoo am văzut mai multe păsări: **o pajură, un sticlete, o cinteză, un corb.**
- Împărăteasa păsărilor, **Pajura** s-a bucurat de hotărârea **Sticletelui**.

10. Subliniază substantivele din enunțul dat, precizând:

- felul;
- numărul obiectelor/ființelor/fenomenelor denumite;
- cum se numără.

larna a astupat văile cu zăpadă.

11. Transcrie cuvintele date, astfel încât să denumească mai multe obiecte, ființe, fenomene.

copil - ...	neam - ...
iarnă - ...	pană - ...
chip - ...	rază - ...

CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU?

Citește textul.

„Crivățul a bătut trei zile, apoi s-a potolit. Văzduhul se umplu de nori gri. Începu să cearnă cu fluturi mari, scămoși, de nu vedeai la trei pași. Ninsse trei zile și trei nopți că trebuia să înoți prin nea.

— Devreme ne-a intrat iarna în sat anul acesta! ziceau oamenii.

— Mai bine că a înghețat, altfel ne-am fi afundat în noroi! răspundeau alții.

Petru aștepta cu nerăbdare să iasă cu săniuța lui, în curte.

— Acum pot să merg cu sania? o întrebă pe mama sa.

— Încă nu-i drum de sanie, răspunse aceasta. Să se oprească ninsoarea.

Băiatul rămase uitându-se pe fereastră.”

(după Ion Agârbiceanu, *Ninge*)

1.

S - identifică varianta corectă a unui enunț;

B - identifică varianta corectă a două enunțuri;

FB - identifică varianta corectă a trei enunțuri.

2.

S - motivează scrierea unui cuvânt;

B - motivează scrierea a 2 cuvinte;

FB - motivează scrierea a 3 cuvinte.

3.

S - formulează corect 1 enunț;

B - formulează corect 2 enunțuri;

FB - formulează corect 3 enunțuri.

4.

S - selectează un substantiv;

B - selectează două substantive;

FB - selectează trei substantive.

5.

S - analizează corect un substantiv, după criteriile date;

B - analizează corect două substantive, după criteriile date;

FB - analizează corect trei substantive, după criteriile date.

6.

S - identifică pluralul a două substantive;

B - identifică pluralul a patru substantive;

FB - identifică pluralul a șase substantive.

7.

S - redă corect în povestire un enunț din dialog;

B - redă corect în povestire două enunțuri din dialog;

FB - redă corect în povestire trei enunțuri din dialog.

	1	2	3	4	5	6	7
S							
B							
FB							

Mă simt:

1. Transcrie doar varianta corectă de răspuns.

a) Era zăpadă multă „că trebuia să înoți prin ea” pentru că ningea:

- cu fulgi mari;
- cu fulgi scămoși;
- de trei zile și trei nopți.

b) „Nu vedeai la trei pași” înseamnă că:

- ningea neîntrerupt;
- era noapte;
- era înnorat.

c) Oamenii se bucurau că:

- nu mai bătea Crivățul;
- înghețase noroiul;
- nu vedeau la trei pași.

2. Explică scrierea, în text, a cuvintelor marcate:

- „... prin **nea**”;
- „**ne-a** intrat”;
- „**ne-am** fi afundat”.

3. Formulează câte un enunț, folosind cuvintele:

- nea Andrei;
- neam cu Ana;
- ne-am jucat.

4. Selectează din text:

- un substantiv comun;
- un substantiv care denumește un obiect/o ființă/un fenomen;
- un substantiv care se numără cu „un”/„două”.

5. Subliniază substantivele din enunțul dat, precizând:

- felul;
- cum se numără;
- numărul ființelor/obiectelor/fenomenelor denumite.

Petru privea săniuța din curte.

6. Transformă cuvintele date, astfel încât să denumească mai multe ființe, obiecte, fenomene:

- sanie
- om
- sat
- zi
- iarnă
- drum

7. Transformă în povestire dialogul dintre Petru și mama lui, formulând trei enunțuri.

HAIDEȚI SĂ RECAPITULĂM!

Citește textul.

Iarnă. Noapte lucie pe o lume ca din povești: copaci de zahăr, câmp de cristal, iaz de oglindă. Și-n cuprinsul larg, uriașul policandru al cerului își aprinde, una câte una, luminile, ca într-o nemăsurată sală de dans.

Vieuitoarele pustietății sunt îmbătate de farmecul acesta: păsările zboară ca ziua, lupul privește nemișcat, vulpea stă lângă vizuină, veverița hoinărește, iar iepurele a zbughit-o la joacă.

„Poate mai întâlnesc un prieten”, își zise el.

Și gândul îi răspunse:

„Poate mai întâlnești un prieten...”

Și iar țup-țup, sare vesel:

„Poate dau și peste o prietenă.”

Și gândul:

„Poate dai și peste o prietenă.”

Și mergând așa, iepurașul și gândul își vorbesc:

„Ce lumină, și luna nici nu a răsărit.”

„... Și totuși luna nu a răsărit.”

„Dar o să răsară.”

„...O să răsară.”

Și cum mergea pe marginea unei vâlcele, se opri o clipă să se odihnească. Împietri de groază: chiar de lângă el, se întinse pe pământ o arătare cu două coarne grozave.

După clipa de spaimă, iepurașul o zbughi la goană și se opri tocmai lângă iaz, unde se ghemui cu ochii închiși... să nu-și mai vadă umbra!

(după Emil Gârleanu, *Fricosul*)

1. Transcrie doar enunțurile adevărate.

- Întâmplarea se petrece într-o noapte de iarnă.
- Cerul era întunecat, fără stele.
- Imaginea naturii acoperite de zăpadă este feerică.
- Vieuitoarele erau cufundate în somn.
- Iepurașul a ieșit tiptil la joacă.
- El vorbea cu un prieten.
- Iepurașul s-a speriat de umbra lui.

2. Completează enunțurile date.

- Titlul textului este, iar autorul se numește
- Lectura „Fricosul” este un text pentru că
- Textul are fragmente și alineate.
- La întâmplare participă, ce reprezintă

3. Explică folosirea, în text, a ghilimelelor și a punctelor de suspensie.

4. Transcrie, din text, trei expresii prin care este înfățișată natura, iarna.

5. Găsește un alt titlu potrivit textului.

6. Delimitează textul în fragmente.

CE PĂRERE AI ...?

Era îndreptățit iepurele să se teamă de ceva sau de cineva?

Argumentează.

JOCUL COMPARAȚIILOR

Identificați, în perechi, ființele care ar putea avea următoarele însușiri.

Construiți comparații, ca în model.

- fricos ca un iepure
- vicleană ca ...
- laudăros ca ...
- mândru ca ...
- harnică precum ...
- prevăzătoare precum ...

TU ȘTII SEMNIFICAȚIA PROVERBELOR?

• *Să te asemeni cu furnica la muncă și cu iepurele la somn.*

• *Îi e frică și de umbra lui.*

• *Frica păzește pepenii.*

Care dintre aceste proverbe se potrivește întâmplării citite?

JOC DE ROL

Imaginează-ți un dialog între iepure și un prieten pe care ar putea să și-l facă.

Exersați în perechi:

- salutul;
- prezentarea;
- formularea de întrebări și răspunsuri;
- oferirea/solicitarea de informații.

7. Redactează planul simplu de idei al textului.

8. Transformă în povestire dialogul iepurelui cu propriul gând.

9. Ordonează imaginile potrivit întâmplărilor din text.

10. Completează enunțurile cu unul dintre cuvintele: **s-a, sa, nea, ne-a, i-a, ia, la, l-a.**

Câmpul e acoperit cu

Pe cărare, iepurele ... întâlnit cu un arici.

— ... , ce haină urâtă ai! ... zis iepurele ariciului.

Uitându-se ... haina ... , ariciul ... întrebat pe iepure:

— Oare blănița ta te apără de colții lupului tot atât de bine precum e de frumoasă?

Iepurele ... rușinat și a fugit.

11. Selectează din text:

- un substantiv comun care denumește un fenomen al naturii;
- un substantiv care denumește un singur obiect;
- un substantiv care se numără cu „un”/„două”.

12. Transformă substantivul comun subliniat în substantiv propriu. Rescrie enunțurile.

Tiptil, iepurele ieși la joacă.

El locuiește în sat.

Suflă tare vântul.

13. Numește partea compunerii căreia i se potrivesc fragmentele date.

- Copiii s-au despărțit la marginea satului. Au hotărât să se întâlnească și mâine pe derdeluș.
- Azi e prima zi de vacanță. Dana și Doru au luat săniuța și au ieșit afară.

14. Redactează o compunere despre iarnă.

- Dă un titlu potrivit compunerii.
- Respectă părțile compunerii și proporția dintre acestea.
- Folosește un limbaj expresiv.
- Respectă așezarea în pagină, ortografia și punctuația.

CE ȘTIU? CÂT ȘTIU? CUM ȘTIU?

Citește textul.

„Într-o noapte de iarnă, când grădina scânteia în lumina lunii, Andrei s-a deșteptat cu gândul la brăduțul plantat de bunic. Niciodată seara nu uita să-i șoptească: «Somn ușor!»

S-a dus la fereastră. Ce credeți că se întâmplă? Brăduțul tropăia prin blana de nea, croindu-și drum spre poartă. Andrei l-a strigat, dar brăduțul nu i-a răspuns. Simți o moleșeală și se vârî în pat. Dimineața, bradul era la locul lui, de parcă nu s-ar fi clintit de acolo vreodată. Noaptea următoare, Andrei l-a urmărit și a fugit după el. A apucat-o pe cărarea din munte până-ntr-o poiană.”

(după Marta Cozmin, *În poiana lui Moș Decembrie*)

- Explică scrierea, în text, a cuvintelor:
 - l-a (strigat);
 - i-a (răspuns);
 - (blana de) nea.
- Formulează câte un enunț, folosind cuvintele:
 - iau;
 - ne-am;
 - la.
- Formulează, în legătură cu textul dat, câte un enunț care să exprime:
 - o cerere familiară;
 - o cerere politicoasă;
 - o informație despre brăduț.
- Împarte textul în trei fragmente, menționând limitele fiecăruia.
- Întocmește planul simplu de idei al textului.
- Povestește fragmentul dat, formulând șase enunțuri.
- Analizează substantivele din enunțul dat, precizând:
 - felul;
 - numărul obiectelor/ființelor/fenomenelor denumite;
 - cum se numără fiecare.

Andrei a văzut brăduțul tropăind în zăpadă.
- Transformă enunțul dat, astfel încât substantivele să denumească mai multe obiecte.

Grădina scânteia în lumina argintie.

- S - explică scrierea unei ortograme;
 - B - explică scrierea a două ortograme;
 - FB - explică scrierea a trei ortograme.
- S - formulează corect un enunț;
 - B - formulează corect două enunțuri;
 - FB - formulează corect trei enunțuri.
- S - formulează corect un enunț;
 - B - formulează corect două enunțuri;
 - FB - formulează corect trei enunțuri.
- S - identifică un fragment, precizând corect limitele sale;
 - B - identifică două fragmente;
 - FB - identifică trei fragmente.
- S - redactează corect o idee a planului;
 - B - redactează corect 2 idei ale planului;
 - FB - redactează corect 3 idei ale planului.
- S - formulează corect 2 enunțuri;
 - B - formulează corect 4 enunțuri;
 - FB - formulează corect 6 enunțuri.
- S - analizează corect și complet un substantiv;
 - B - analizează corect și complet două substantive;
 - FB - analizează corect și complet trei substantive.
- S - formulează corect pluralul substantivelor;
 - B - formulează pluralul și modifică forma verbului;
 - FB - formulează pluralul substantivelor, modifică forma verbului, realizează corect acordul adjectivului cu substantivul determinat.

	1	2	3	4	5	6	7	8
S								
B								
FB								

Mă simt:

MIC DICȚIONAR

A

acomodare: adaptare, obișnuire
agale: fără grabă, domol, încet

B

briză: vânt ușor care suflă pe malul mării
brumă: strat subțire de apă înghețată care se depune pe pământ, plante etc.

C

cârn: (despre nas) mic, scurt, cu vârful puțin ridicat în sus
(a) chiui: a scoate un strigăt ascuțit și prelung de bucurie
cinema: cinematograf; locul în care sunt proiectate filme pentru public
colind: cântec tradițional întâlnit în preajma sărbătorilor de iarnă
crivăț: vânt puternic și rece care suflă iarna

D

(a) da buzna: a năvăli pe neașteptate; a se repezi
(a) depozita: (despre lucruri) a pune la păstrare
(a se) desfăta: a se bucura
(a) doini: a cânta doine
duios: blând, dulce, emoționant

E

enciclopedie: lucrare amplă care cuprinde cunoștințe amănunțite

F

falnic: măreț, impunător, mândru

G

ghirlandă: ornament/împletitură în formă de lanț sau de cunună
guturai: răceală

H

hazliu: haios, amuzant, vesel

I

iaz: lac mic (artificial sau natural)
(a) inventa: a crea, a născoci ceva nou
ispititor: tentant, îmbietor, fermecător

Î

înțesat: îndesat, înghesuit, plin

L

(a) lansă: (aici) a enunța, a exprima

M

maldăr: grămadă (îngrămădire de obiecte de același fel)
miriște: teren rămas după recoltare
misterios: care ascunde un mister, un secret

N

năvală: îngrămădire
necurmat: continuu, neîncetat
nutreț: hrană pentru animale

P

partener: care participă la o acțiune comună
pasiune: înclinație puternică, afecțiune față de ceva
policandru: candelabru cu mai multe brațe

a prețui: a aprecia, a recunoaște valoarea

promoroacă: strat de gheață care se formează iarna pe case, copaci etc.

R

răstit: (despre tonul vocii) ridicat, tare

rotocol: mișcare în cerc; învârtire

S

salon: încăpere destinată primirii musafirilor; sală în care au loc festivități

scămos: cu aspect pufos

scufie: căciuliță

slovă: literă (scriere, alfabet)

T

tărâm: ținut, regiune

V

vatră: locul central al unei așezări

viforniță: furtună, vijelie, viscol

violent: nestăpânit, puternic

vuiet: vâjâit; zgomot scurt și puternic

Z

zarvă: gălăgie, zgomot mare; agitație

zbârlit: ciufulit

